د رسنيو او خپرونو په برخه کې د کمپيوټر استعمال

Ketabton.com

ليکوال: ذاکرالله (محمدي)

ليکوال: ذاکرالله (محمدي)

کال:.....۱۴۰۵

ketabton.com - The Digital Library

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

لیکوال: ذاکر الله (محمدي)

ketabton.com - The Digital Library

Contents

د رسنۍ پېژندنه 5

رسنۍ په لومړي ځل چا کشف کړې او په کوم کال؟ 6

د رسنیو مفهوم او ډولونه 7

د خپرونو تاریخچه 9

په رسنیو کې د کمپیوټر اهمیت 10

د ډیجیټلي رسنیو ګټې 13

په راډیو کې د کمپیوټر استعمال 14

په تلویزیون کې د کمپیوټر استعمال 15

په انلاین رسنیو کې د کمپیوټر اهمیت 17

د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه 18

د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو اغېزې 20

د کمپیوټر د استعمال اقتصادي اغېزې 21

د رسنیو په برخه کې مصنوعي ځیرکتیا 23

د افغانستان په رسنیو کې د کمپیوټر رول 24

راتلونکی او پرمختګونه 26

لیکوال: ذاکر الله (محمدي)

ketabton.com - The Digital Library

سریزه

رسنۍ د انسانانو د اړیکو، معلوماتو او افکارو د لېږد تر ټولو مهمه وسیله ګڼل کېږي د وخت په تېرېدو سره د رسنیو بڼه او ارزښت دواړه بدل شوي او پرمختګ یې کړی دی په پخوا زمانو کې خلک یوازې د شفاهي خبرو، لیکونو او چاپي رسنیو له لارې معلومات ترلاسه کول، خو اوس د کمپیوټر، انټرنېټ او ډیجیټلي ټکنالوژۍ په مرسته رسنۍ ډېرې چټکې، پراخې او اغېزمنې شوې دي .

نن ورځ کمپیوټر د رسنیو په ټولو برخو کې مهم رول لري د خبرونو راټولول، ایډیټ کول، ویډیو جوړول، غږیز پروګرامونه، ګرافیک او انلاین خپرونې ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي کمپیوټر د رسنیو د کار سرعت او کیفیت لوړ کړی او د معلوماتو خپرول یې اسانه کړي دي .

په افغانستان کې هم رسنیو د کمپیوټر او عصري ټکنالوژۍ له املې ډېر پرمختګ کړی دی راډیو، ټلوېزیون، چاپي او انلاین رسنۍ اوس د کمپیوټر له لارې خپل فعالیتونه ترسره کوي د ټولنیزو رسنیو پراختیا خلکو ته دا زمینه برابره کړې چې په چټک ډول معلومات ترلاسه او شریک کړي د دې موضوع ارزښت په دې کې دی چې رسنۍ د پوهاوي، تعلیم، کلتور، اقتصاد او ټولنیز پرمختګ لپاره مهم رول لوبوي که کمپیوټر او عصري ټکنالوژي په سمه توګه وکارول شي، نو رسنۍ کولای شي د ټولنې د پرمختګ او عامه پوهاوي لپاره لا اغېزمن خدمتونه وړاندې کړي همدې اهمیت ته په کتو، په دې مونوګراف کې د رسنیو او کمپیوټر ترمنځ اړیکه، د کمپیوټر رول او د رسنیو پر پرمختګ یې اغېزې څېړل شوې دي.

ketabton.com - The Digital Library

د رسنۍ پېژندنه

رسنۍ د انسانانو ترمنځ د معلوماتو، خبرونو، افکارو، کلتور او پوهاوي د لېږد مهمه وسیله ده د نړۍ د پرمختګ او ټکنالوژۍ له وډې سره رسنیو هم پراخه وده کړې ده او اوس د خلکو د ژوند یوه نه بېلېدونکې برخه ګرځېدلې ده رسنۍ د خلکو ترمنځ د اړیکو د ټینګښت، د معلوماتو د خپرولو، د عامه افکارو د جوړولو او د ټولنیز پوهاوي د لوړولو مهم رول لري نن ورځ رسنۍ یوازې د خبرونو تر خپرولو پورې محدودې نه دي، بلکې د تعلیم، تفریح، سوداګرۍ، سیاست، اقتصاد او کلتور په برخو کې هم اغېزمن رول لوبوي ،رسنۍ په عمومي ډول هغه وسیلو ته ویل کېږي چې د خلکو ترمنځ د پیغامونو او معلوماتو د لېږدولو دنده ترسره کوي د بېلګې په توګه راډیو، ټلوېزیون، ورځپاڼې، مجلې، انټرنېټ، ټولنیزې رسنۍ او نورې برېښنایي وسیلې ټول د رسنیو له ډلې څخه شمېرل کېږي پخوا به خلک د معلوماتو د ترلاسه کولو لپاره یوازې شفاهي اړیکو یا لیکلي پیغامونو ته اړتیا لرله، خو اوس د ټکنالوژۍ د پرمختګ له امله رسنۍ په ډېر چټک ډول معلومات له یوه ځایه بل ځای ته رسوي،رسنۍ د ټولنې د پرمختګ لپاره ځانګړې ارزښت لري کله چې په یوه ټولنه کې رسنۍ ازادې او پیاوړې وي، نو خلک کولای شي له ملي او نړیوالو حالاتو څخه په سمه توګه خبر شي رسنۍ د خلکو او حکومت ترمنځ د اړیکو د ټینګولو وسیله هم ده د رسنیو له لارې خلک خپل غږ تر چارواکو رسوي او خپلې ستونزې او غوښتنې بیانوي همدارنګه حکومتونه هم د رسنیو له لارې خپلې پالیسۍ او پروګرامونه خلکو ته رسوی،د رسنیو تر ټولو مهمه دنده د خبرونو خپرول دي خلک د رسنیو له لارې د نړۍ له حالاتو، جګړو، طبیعي پېښو، اقتصادي بدلونونو او سیاسي تحولاتو څخه خبرتیا ترلاسه کوي که رسنۍ نه وای، نو خلک به د نړۍ له ډېرو پېښو ناخبره پاتې شوي وای له همدې امله رسنۍ د معلوماتو د خپرولو تر ټولو چټکه او اغېزمنه وسیله بلل کېږي ،رسنۍ د تعلیم او پوهاوي په برخه کې هم مهم رول لري د راډیو او ټلوېزیون له لارې تعلیمي پروګرامونه خپرېږي چې د خلکو د پوهې د زیاتوالي سبب ګرځي په ځانګړي ډول په هغو سیمو کې چې ښوونیز امکانات کم وي، رسنۍ د زده کړې یوه مهمه سرچینه ګڼل کېږي همدارنګه ټولنیزې رسنۍ او انټرنېټ د نړۍ د علمي او تعلیمي معلوماتو د ترلاسه کولو لویه وسیله ګرځېدلې ده، د رسنیو بله مهمه برخه تفریح ده خلک د ستړیا د کمولو او د ذهني ارام لپاره له رسنیو څخه استفاده کوي. فلمونه، سریالونه، ورزشي پروګرامونه او نور تفریحي مواد د رسنیو له لارې خلکو ته وړاندې کېږي تفریح د انسان د ذهني آرامتیا لپاره مهمه ده او رسنۍ په دې برخه کې د خلکو اړتیاوې پوره کوي.

رسنۍ د کلتور د ساتنې او خپرولو وسیله هم ده هره ټولنه خپل ځانګړی کلتور، دودونه، ژبه او ارزښتونه لري. رسنۍ کولای شي د همدې ارزښتونو په ساتلو او راتلونکو نسلونو ته په لېږدولو کې مهم رول ولوبوي. د بېلګې په توګه ملي ټلوېزیونونه او راډیوګاني د هېوادونو دودیزې موسیقۍ، فرهنګي پروګرامونه او تاریخي ارزښتونه خپروي په اوسني عصر کې ټولنیزې رسنۍ ډېرې مشهورې شوې دي فېسبوک، واټساپ، یوټیوب، ایکس او نورې ټولنیزې شبکې د خلکو ترمنځ د اړیکو یوه چټکه وسیله ګرځېدلې ده خلک کولای شي د همدې رسنیو له لارې خپل نظرونه شریک کړي، معلومات ترلاسه کړي او له نورو خلکو سره اړیکه ونیسي خو له دې سره سره ټولنیزې رسنۍ ځینې منفي اغېزې هم لري، لکه د ناسمو معلوماتو خپرېدل، د وخت ضایع کول او د خلکو ترمنځ د شخړو رامنځته کېدل رسنۍ باید د حقیقت، صداقت او بې پرېتوب اصول مراعات کړي. ژورنالېستان او د رسنیو کارکوونکي

ketabton.com - The Digital Library

باید د خلکو د سمې خبرتیا لپاره رښتینې معلومات وړاندې کړي که رسنۍ ناسمه خبرتیا خپره کړي، نو د خلکو ترمنځ ګډوډي او بې باورې رامنځته کیږي له همدې امله د رسنیو مسؤلیت ډېر مهم دی او باید د ټولنې د خیر او پرمختګ لپاره کار وکړي.

په پایله کې ویلای شو چې رسنۍ د معاصرې نړۍ یوه مهمه برخه ده او د خلکو په ژوند کې ژور اغېز لري. رسنۍ د معلوماتو د خپرولو، د پوهاوي د لوړولو، د تعلیم، تفریح او کلتور د ساتنې وسیله ده که رسنۍ په سمه توګه وکارول شي، نو د ټولنې د h6 پرمختګ او د خلکو د پوهې د زیاتوالي سبب ګرځي. له همدې امله باید رسنۍ د صداقت، امانتداری او مسؤلیت له مخې خپلې دندې ترسره کړي ترڅو ټولنه د پرمختګ او سوکالۍ پر لور ولاړه شي.

رسنۍ په لومړي ځل چا کشف کړې او په کوم کال؟

رسنۍ د انسانانو د اړیکو او معلوماتو د لېږد یوه مهمه وسیله ده چې د تاریخ په اوږدو کې یې د بشري ژوند په پرمختګ کې ستر رول لوبولی دی. که څه هم رسنۍ په ننني بڼه د ټکنالوژۍ له پرمختګ وروسته رامنځته شوې دي، خو د رسنیو بنسټ له ډېر پخوا زمانو څخه ایښودل شوی و.

په اصل کې رسنۍ د انسانانو له لومړنیو اړیکو سره پیل شوې، ځکه انسانانو تل هڅه کړې چې خپل افکار، معلومات او پیغامونه نورو ته ورسوي. د رسنیو لپاره کوم یو ځانګړی شخص د "کشف کوونکي" په توګه نه شي یادېدای، ځکه رسنۍ په تدریجي ډول د بېلابېلو اختراعاتو او پرمختګونو له لارې رامنځته شوې دي. خو د عصري رسنیو په تاریخ کې ځینې مهم کسان او اختراعات ځانګړی اهمیت لري.

د رسنیو لومړنۍ بڼه شفاهي اړیکې وې چې پخوا به انسانانو د خبرو، اشارو او دودیزو نبنو له لارې خپل پیغامونه یو بل ته رسول. وروسته د لیک دود رامنځته شو او انسانانو وکولای شول خپل معلومات په لیکلي ډول ثبت او خپاره کړي د همدې لیک دود د رسنیو د پرمختګ لپاره لومړنی بنسټ جوړ کړ.

د چاپ ماشین اختراع د رسنیو په تاریخ کې یو ستر انقلاب بلل کیږي د جرمني مشهور مخترع یوهانس ګوتنبرګ په ۱۴۴۰ میلادي کال کې د چاپ ماشین اختراع کړ دا اختراع د عصري رسنیو د پیل مهم پړاو ګڼل کیږي، ځکه له همدې وروسته کتابونه، ورځپاڼې او نور چاپي مواد په چټک ډول خپرېدل پیل شول.

د ګوتنبرګ چاپ ماشین د معلوماتو د خپرولو سرعت ډېر زیات کړ او د خلکو لپاره یې د علم او پوهې ترلاسه کول اسانه کړل.

د چاپ ماشین تر اختراع مخکې کتابونه په لاس لیکل کېدل چې ډېر وخت او لګښت ته اړتیا لرله یوازې شتمن او د علم خاوندان کتابونو ته لاسرسی درلود، خو د ګوتنبرګ له اختراع وروسته کتابونه په زیات شمېر چاپ شول او عامو خلکو ته هم ورسېدل دا کار د تعلیم، علم او فرهنګ په پراختیا کې مهم رول ولوباوه.

وروسته د ورځپاڼو خپرېدل پیل شول او چاپي رسنۍ د خلکو ترمنځ ډېرې مشهورې شوې لومړنۍ چاپي ورځپاڼې په اوولسمه پېړۍ کې په اروپا کې خپرې شوې خلک د ورځپاڼو له لارې د هېوادونو او نړۍ له حالاتو څخه خبرتیا ترلاسه کوله دا د رسنیو په تاریخ کې یو مهم پرمختګ و.

ketabton.com - The Digital Library

په نولسمه او شلمه پیړۍ کې د ټکنالوژۍ پرمختګ د رسنیو نوې بڼې رامنځته کړې د راډیو اختراع د رسنیو په تاریخ کې ډل مهم پړاو و. ایټالوي ساینسپوه ګولیلمو مارکوني په ۱۸۹۵ میلادي کال کې د بېسیم مخابراتو یا راډیو سیستم جوړ کړ راډیو خلکو ته دا امکان برابر کړ چې د غږ له لارې خبرونه، موسیقي او نور پروګرامونه واورې راډیو په ډېر لنډ وخت کې د نړۍ په ډېرو هېوادونو کې مشهوره شوه.

له راډیو وروسته ټلوېزیون رامنځته شو چې د غږ تر څنګ یې تصویر هم خلکو ته وړاندې کړ د ټلوېزیون د اختراع په برخه کې څو ساینسپوهانو کار کړی، خو سکاټلنډي مخترع جان لوګي بېیرډ په ۱۹۲۶ میلادي کال کې د ټلوېزیون لومړنی بریالی سیستم وړاندې کړ ټلوېزیون د رسنیو په نړۍ کې ستر بدلون راوست او خلک یې د نړۍ له پېښو سره په مستقیم ډول اشنا کړل.

د شلمې پیړۍ په وروستیو کې انټرنېټ رامنځته شو چې د رسنیو په تاریخ کې تر ټولو لوی انقلاب ګڼل کېږي. انټرنېټ د نړۍ خلک سره ونښلول او د معلوماتو خپرول یې بې ساري چټک کړل اوس خلک کولای شي په څو ثانیو کې د نړۍ له هر ځای څخه معلومات ترلاسه کړي ټولنیزې رسنۍ لکه فېسبوک، یوټیوب، واټساپ او ایکس هم د همدې پرمختګ پایله ده.

که څه هم رسنۍ کوم یو کس نه دي کشف کړې، خو د چاپ ماشین اختراع کوونکی یوهانس ګوتنبرګ د عصري رسنیو د بنسټ اېښودونکي په توګه یادېږي د هغه اختراع د معلوماتو د خپرولو نوی دور پیل کړ او د نړۍ د علمي او فرهنګي پرمختګ لپاره یې لاره هواره کړه همدارنګه د راډیو، ټلوېزیون او انټرنېټ اختراع کوونکو هم د رسنیو په پرمختګ کې مهم رول لوبولی دی.

رسنۍ نن ورځ د خلکو د ژوند یوه مهمه برخه ګرځېدلې ده خلک د رسنیو له لارې د نړۍ له حالاتو، علمي پرمختګونو، کلتورونو او تفریحي پروګرامونو څخه خبرتیا ترلاسه کوي رسنۍ د تعلیم، سیاست، اقتصاد او ټولنیز پوهاوي په برخو کې هم مهم رول لري.

په پایله کې ویلای شو چې رسنۍ د انسانانو د اړیکو او معلوماتو د لېږد یوه مهمه وسیله ده چې د تاریخ په اوږدو کې یې پرمختګ کړی دی د عصري رسنیو د پیل بنسټ د جرمني مخترع یوهانس ګوتنبرګ له خوا په ۱۴۴۰ میلادي کال کې د چاپ ماشین په اختراع سره کېښودل شو وروسته راډیو، ټلوېزیون او انټرنېټ د رسنیو نړۍ لا پراخه او پرمختللي کړه ننني رسنۍ د بشري تمدن یوه مهمه لاسته راوړنه ده چې د نړۍ د خلکو ترمنځ اړیکې او پوهاوی پیاوړی کوي.

د رسنیو مفهوم او ډولونه

رسنۍ د انسانانو ترمنځ د معلوماتو، افکارو، خبرونو او پیغامونو د لېږد هغه وسیلې دي چې د ټولنې د پوهاوي، تعلیم، تفریح او اړیکو د پیاوړتیا لپاره کارول کېږي د رسنیو مفهوم له پخوا زمانو څخه تر نن ورځې پورې د انساني ژوند یوه مهمه برخه پاتې شوې ده پخوا به خلکو د اړیکو او معلوماتو د رسولو لپاره شفاهي خبرې، لیکونه او پیغام رسوونکي کارول، خو د ساینس او ټکنالوژۍ له پرمختګ سره رسنیو هم پراخه وده وکړه او اوس د نړۍ له هر ګوټ څخه معلومات په څو ثانیو کې خلکو ته رسېږي رسنۍ د خلکو او ټولنې ترمنځ د اړیکو یوه قوي وسیله ده او د همدې له لارې خلک د نړۍ له سیاسي، اقتصادي، کلتوري او ټولنیزو حالاتو څخه خبرتیا ترلاسه کوي، د رسنیو اساسي موخه د خلکو ترمنځ د معلوماتو خپرول او د عامه افکارو رامنځته کول دي رسنۍ د خلکو د پوهاوي په لوړولو، د تعلیم په پراختیا، د کلتور په ساتنه او د تفریح په برابرولو کې مهم رول لري نن ورځ رسنۍ د ټولنې د پرمختګ

ketabton.com - The Digital Library

لپاره یوه مهمه اړتیا بلل کېږي، ځکه خلک د همدې له لارې د نړۍ له حالاتو او بدلونونو سره ځانونه اشنا کوي رسنۍ د حکومت او خلکو ترمنځ د اړیکو یوه مهمه وسیله هم ده، ځکه حکومتونه خپلې پالیسۍ او پروګرامونه د رسنیو له لارې خلکو ته رسوي او خلک هم د خپلو ستونزو او غوښتنو غږ د رسنیو له لارې پورته کوي.

رسنۍ په بېلابېلو ډولونو وېشل کېږي او هر ډول یې ځانګړي دندې او ځانګړتیاوې لري د رسنیو تر ټولو مشهور ډولونه چاپي رسنۍ، برېښنایي رسنۍ او ټولنیزې رسنۍ دي هره یوه یې د معلوماتو د خپرولو ځانګړې طریقه او اغېز لري.

چاپي رسنۍ: هغه رسنۍ دي چې معلومات په لیکلي بڼه خلکو ته وړاندې کوي ورځپاڼې، مجلې، کتابونه، بروشورونه او پوسټرونه د چاپي رسنیو له ډلې ځخه شمېرل کېږي چاپي رسنۍ د رسنیو له پخوانیو ډولونو ځخه دي او لا هم په ډېرو هېوادونو کې مهم ارزښت لري خلک د ورځپاڼو او مجلو له لارې د هېواد او نړۍ له مهمو خبرونو ځخه خبرتیا ترلاسه کوي چاپي رسنۍ د معلوماتو د ثبت او ساتنې لپاره هم مهم رول لري، ځکه لیکلي معلومات د اوږدې مودې لپاره خوندي پاتې کېږي.

برېښنایي رسنۍ: هغه رسنۍ دي چې د برېښنا او ټکنالوژۍ له لارې معلومات خپروي راډیو، ټلوېزیون او انټرنېټ د برېښنایي رسنیو مهم مثالونه دي. راډیو د غږ له لارې معلومات خلکو ته رسوي او په ځانګړي ډول په کلیوالو سیمو کې ډېر اهمیت لري. ټلوېزیون د غږ او تصویر دواړو له لارې معلومات خپروي او خلک کولای شي خبرونه، تعلیمي پروګرامونه، ورزشي لوبې او تفریحي خپرونې وګوري. انټرنېټ د برېښنایي رسنیو تر ټولو پرمختللی ډول دی چې د نړۍ خلک یې سره نښلولي دي.

ټولنیزې رسنۍ: د معاصرې نړۍ له تر ټولو چټکو او اغېزمنو رسنیو ځخه دي. فېسبوک، واټساپ، یوټیوب، انسټاګرام، ټیلیګرام او ایکس د ټولنیزو رسنیو مشهور مثالونه دي خلک د همدې رسنیو له لارې یو له بل سره اړیکي نیسي، معلومات شریکوي او خپل نظرونه ځرګندوي ټولنیزې رسنۍ د معلوماتو د خپرولو تر ټولو چټکه وسیله ده، ځکه هر ځوک کولای شي په ډېر لږ وخت کې خپل پیغام زرګونو خلکو ته ورسوي.

رسنۍ د خپلو ځانګړتیاوو له مخې هم په بېلابېلو برخو وېشل کېږي ځینې رسنۍ د خبرونو د خپرولو لپاره وي، ځینې د تعلیم لپاره او ځینې بیا د تفریح لپاره کارول کېږي. خبرې رسنۍ خلکو ته د نړۍ او هېواد د حالاتو په اړه تازه معلومات وړاندې کوي. تعلیمي رسنۍ د خلکو د پوهې او مهارتونو د لوړولو لپاره ځانګړي پروګرامونه خپروي تفریحي رسنۍ بیا د خلکو د ذهني ارامتیا او خوښۍ لپاره کار کوي.

رسنۍ د ټولنې په پرمختګ کې مهم رول لري د رسنیو له لارې خلک له خپلو حقونو او مسؤلیتونو ځخه خبرتیا ترلاسه کوي. رسنۍ د فساد پر ضد مبارزه کوي او د عدالت او شفافیت د رامنځته کولو لپاره هڅې کوي همدارنګه رسنۍ د بېلابېلو کلتورونو ترمنځ د اړیکو او تفاهم سبب هم ګرځي.

خو رسنۍ ځینې منفي اغېزې هم لرلی شي که رسنۍ ناسم معلومات خپاره کړي، نو د خلکو ترمنځ ګډوډي او بې باوري رامنځته کېږي همدارنګه ځینې ټولنیزې رسنۍ د وخت د ضایع کېدو او د ناسمو افکارو د خپرېدو لامل هم ګرځي له همدې امله د رسنیو کارکوونکي او ژورنالېستان باید د صداقت، امانتدارۍ او بې پرېتوب اصول مراعات کړي.

په پایله کې ویلای شو چې رسنۍ د انسانانو د ژوند یوه مهمه برخه ده او د ټولنې د پرمختګ لپاره ځانګړې ارزښت لري د رسنیو مفهوم د معلوماتو او افکارو د لېږد وسیله ده او ډولونه یې چاپي،

ketabton.com - The Digital Library

برېښنايي او ټولنيزې رسنۍ دي. رسنۍ د پوهاوي، تعليم، تفريح او کلتور د ساتنې لپاره مهم رول لوبوي او که په سمه توګه وکارول شي، د ټولنې د پرمختګ او سوکالۍ سبب ګرځي.

د خپرونو تاريخچه

خپرونې د انسانانو د اړيکو او معلوماتو د لېږد يوه مهمه وسيله ده چې د تاريخ په اوږدو کې يې د خلکو په ژوند کې ژور بدلونونه راوستي دي. د خپرونو تاريخچه د انساني تمدن له پيل سره تړاو لري، ځکه انسانانو تل هڅه کړې چې خپل افکار، معلومات او پيغامونه نورو ته ورسوي په پخوانيو زمانو کې به خلک د پيغام رسولو لپاره شفاهي خبرې، ليکونه، نښې او دوديزې لارې کارولې، خو د وخت په تېرېدو او د ټکنالوژۍ په پرمختګ سره د خپرونو بڼه بدله شوه او عصري رسنۍ رامنځته شوې.

د خپرونو لومړنۍ بڼه د شفاهي اړيکو له لارې وه پخوا به خلک د قاصدانو، شاعرانو او کيسه ويونکو له لارې معلومات او خبرونه يو له بله سره شريکول په هغه وخت کې د ليک لوست کچه ټيټه وه، نو زياتره خلک به د خبرو اترو او شفاهي روايتونو له لارې د مهمو پېښو او معلوماتو په اړه پوهېدل وروسته د ليک دود رامنځته شو او انسانانو وکولای شول چې خپل پيغامونه په ليکلي ډول نورو ته ورسوي.

د چاپ ماشين اختراع د خپرونو په تاريخ کې يو ستر بدلون رامنځته کړ په پنځلسمه پېړۍ کې د جرمني مشهور مخترع يوهانس ګوتنبرګ د چاپ ماشين اختراع کړ چې د کتابونو، ورځپاڼو او نورو ليکلي موادو د خپرېدو لامل شو د چاپ ماشين له رامنځته کېدو وروسته معلومات په چټک ډول خلکو ته رسېدل او د تعليم او پوهې د پراختيا زمينه برابره شوه ورځپاڼې او مجلې د خلکو لپاره د خبرونو او معلوماتو مهمې سرچينې وګرځېدې.

په نولسمه پېړۍ کې د ټکنالوژۍ پرمختګ د خپرونو په برخه کې نوي بدلونونه راوستل د ټيليګراف اختراع د دې سبب شوه چې پيغامونه په لنډ وخت کې له يوه ځايه بل ځای ته واستول شي وروسته ټيليفون هم رامنځته شو چې د خلکو ترمنځ يې مستقيمې اړيکې اسانه کړې دا اختراعات د خپرونو او اړيکو په تاريخ کې مهم پړاوونه ګڼل کېږي.

راډيو د شلمې پېړۍ په پيل کې د خپرونو يوه مهمه وسيله وګرځېده راډيو د غږ له لارې معلومات خلکو ته رسوي او د نړۍ په ډېرو هېوادونو کې يې د خلکو د پوهاوي او خبرتيا لپاره مهم رول ادا کړ د لومړۍ نړيوالې جګړې پر مهال راډيو د خبرونو او پوځي معلوماتو د خپرولو لپاره کارول کېده وروسته راډيو د تعليم، تفريح او فرهنګي پروګرامونو د خپرولو يوه مهمه وسيله شوه.

ټلوېزيون د خپرونو په تاريخ کې بل ستر بدلون و د شلمې پېړۍ په منځ کې ټلوېزيون رامنځته شو او خلکو وکولای شول چې د غږ تر څنګ تصوير هم وګوري ټلوېزيون د خبرونو، فلمونو، ورزشي لوبو، تعليمي او تفريحي پروګرامونو د خپرولو لپاره ډېر مشهور شو د ټلوېزيون له لارې خلک د نړۍ له حالاتو سره په مستقيم ډول اشنا کېدل او د نړيوالو پېښو ليدل ورته اسانه شول.

د انټرنېټ رامنځته کېدل د خپرونو په تاريخ کې تر ټولو لوی انقلاب بلل کېږي انټرنېټ د نړۍ خلک سره ونښلول او د معلوماتو د خپرولو چټکتيا يې بې ساري کړه اوس خلک کولای شي په څو ثانيو کې

ketabton.com - The Digital Library

د نړۍ له هر ګوټ څخه معلومات ترلاسه کړي ویبپاڼي، انلاین خبرپاڼي او ډیجیټلي رسنۍ د معلوماتو د خپرولو مهمې سرچینې ګرځېدلې دي.

ټولنیزې رسنۍ د معاصرې نړۍ د خپرونو تر ټولو چټکه او اغېزمنه وسیله ده فېسبوک، یوټیوب، واټساپ، انسټاګرام، ټیلیګرام او ایکس د خلکو ترمنځ د اړیکو او معلوماتو د شریکولو نوې لارې رامنځته کړې دي. هر څوک اوس کولای شي خپل نظرونه، عکسونه او ویډیوګانې په اسانۍ سره له نورو خلکو سره شریکې کړي. ټولنیزې رسنۍ د خبرونو د خپرولو په برخه کې هم ډېر اغېز لري.

د خپرونو تاریخچه ښیي چې انسانانو تل د معلوماتو د چټک او اسانه لېږد لپاره هڅې کړې دي له شفاهي خبرو څخه نیولې تر انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو پورې، د خپرونو هر پړاو د انساني ژوند د اسانتیا او پرمختګ لپاره مهم رول لوبولی دی نن ورځ خپرونې نه یوازې د خبرونو د رسولو وسیله ده، بلکې د تعلیم، کلتور، سوداګرۍ، سیاست او تفریح په برخو کې هم پراخه اغېزه لري.

په پایله کې ویلای شو چې د خپرونو تاریخچه د انسان د فکري او تخنیکي پرمختګ یوه روښانه بېلګه ده. د چاپ ماشین، راډیو، ټلوېزیون، انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو رامنځته کېدو د نړۍ د خلکو ترمنځ اړیکې پیاوړې کړې دي او معلومات یې د هر چا لپاره اسانه کړي دي که څه هم د خپرونو بڼه بدله شوې، خو اساسي موخه یې لا هم د معلوماتو، افکارو او پیغامونو لېږد دی چې د ټولنې د پوهاوي او پرمختګ لپاره مهم ارزښت لري.

په رسنیو کې د کمپیوټر اهمیت

کمپیوټر د معاصرې نړۍ له تر ټولو مهمو اختراعاتو څخه ګڼل کېږي چې د انسانانو د ژوند په بېلابېلو برخو کې یې ستر بدلونونه راوستي دي رسنۍ هم له هغو برخو څخه دي چې د کمپیوټر له پرمختګ سره یې چټکه وده کړې ده نن ورځ د رسنیو ډېرې چارې د کمپیوټر په مرسته ترسره کېږي او د معلوماتو راټولول، تنظیمول، خپرول او ساتل ټول د کمپیوټر له لارې اسانه شوي دي د کمپیوټر راتګ رسنۍ له دوديز حالت څخه عصري او ډیجیټلي پړاو ته ورسولې او د معلوماتو خپرولو سرعت یې څو برابره زیات کړ.

په پخوا زمانو کې به د رسنیو ډېرې چارې په لاسي ډول ترسره کېدې. د ورځپاڼو لیکل، چاپول، د راډیو پروګرامونه ثبتول او د ټلوېزیون خپرونې برابرول ډېر وخت او زیار ته اړتیا لرله، خو اوس کمپیوټر دا ټول کارونه په چټک او اسانه ډول ترسره کوي. ژورنالېستان کولای شي خپل راپورونه په کمپیوټر کې ولیکي، ایډیټ یې کړي او په لنډ وخت کې یې خپاره کړي.

کمپیوټر د معلوماتو د راټولولو او ذخیره کولو په برخه کې مهم رول لري رسنۍ هره ورځ له بېلابېلو سرچینو څخه معلومات ترلاسه کوي او د همدې معلوماتو د خوندي ساتلو لپاره کمپیوټر کارول کېږي د کمپیوټر حافظه کولای شي زرګونه اسناد، انځورونه، ویډیوګانې او غږیز فایلونه وساتي دا کار د رسنیو لپاره د معلوماتو تنظیم او بیا کارول اسانه کوي.

په رسنیو کې د کمپیوټر یوه مهمه ګټه د خبرونو چټک خپرول دي د انټرنېټ او کمپیوټر په مرسته اوس خبرونه په څو ثانیو کې د نړۍ له یوه ګوټ څخه بل ګوټ ته رسېږي انلاین رسنۍ او ویبپاڼې د کمپیوټر له لارې اداره کېږي او خلک کولای شي هر وخت تازه معلومات ترلاسه کړي د ټولنیزو رسنیو ډېرې فعالیتونه هم د کمپیوټر او ډیجیټلي سیستمونو له لارې ترسره کېږي.

ketabton.com - The Digital Library

کمپیوټر د راډیو او ټلویزیون په خپرونو کې هم مهم رول لري د غږ ثبتول، ایډیټ کول، ویډیو جوړول، ځانګړي افکټونه او خپرونې ټول د کمپیوټر په مرسته ترسره کېږي پخوا به د ویډیو او غږ ایډیټ ډېر ستونزمن و، خو اوس ځانګړي کمپیوټري پروګرامونه دا کار په ډېر کم وخت کې ترسره کوي د بېلګې په توګه د ویډیو ایډیټ لپاره بېلابېل سافټویرونه کارول کېږي چې د رسنیو کیفیت ښه کوي.

کمپیوټر د چاپي رسنیو په برخه کې هم ستر اهمیت لري ورځپاڼې، مجلې او کتابونه اوس د کمپیوټر له لارې ډیزاین او چاپېري د ډیزاین ځانګړي پروګرامونه د لیکنو، انځورونو او پاڼو تنظیم ډېر اسانه کوي دا کار نه یوازې وخت سپموي، بلکې د چاپ کیفیت هم لوړوي.

په رسنیو کې د کمپیوټر بله مهمه ګټه د نړیوالو اړیکو رامنځته کول دي د انټرنېټ او کمپیوټر په مرسته ژورنالېستان او رسنیز بنسټونه کولای شي له نړۍ سره مستقیمي اړیکي ولري د ایمیل، ویډیویي غونډو او ټولنیزو شبکو له لارې معلومات په چټک ډول تبادله کېږي دا چاره د نړیوالو خبرونو په خپرولو کې ډېر اهمیت لري.

کمپیوټر د رسنیو په اقتصادي برخه کې هم اغېز لري د کمپیوټر کارول د وخت او لګښت د کمېدو سبب ګرځي هغه کارونه چې پخوا به د ډېرو کسانو له خوا ترسره کېدل، اوس یو کس کولای شي د کمپیوټر په مرسته په لږ وخت کې ترسره کړي همدارنګه ډیجیټلي اعلانونه او انلاین بازارموندنه د رسنیو لپاره د عاید مهمه سرچینه ګرځېدلې ده.

سره له دې چې کمپیوټر د رسنیو لپاره ډېرې ګټې لري، خو ځینې ستونزې هم رامنځته کوي د ناسمو معلوماتو چټک خپرېدل، د سایبري جرمونو زیاتوالی او د خلکو د شخصي معلوماتو غلا د کمپیوټر او انټرنېټ له منفي اغېزو څخه دي. همدارنګه ځینې خلک د کمپیوټر او ټولنیزو رسنیو له امله ډېر وخت ضایع کوي. له همدې امله باید کمپیوټر په سمه او مسؤلانه توګه وکارول شي.

په اوسني عصر کې رسنۍ له کمپیوټر پرته خپل فعالیتونه په سمه توګه نه شي ترسره کولای. د ژورنالېزم، راډیو، ټلویزیون، انلاین رسنیو او ټولنیزو شبکو ټول فعالیتونه تر ډېره د کمپیوټر پر بنسټ ولاړ دي. د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکي کې د کمپیوټر اهمیت نور هم زیات شي او رسنۍ به لا پرمختللې شي.

په پایله کې ویلای شو چې کمپیوټر د رسنیو په پرمختګ کې مهم او بنسټیز رول لري. کمپیوټر د معلوماتو راټولول، ذخیره کول، ایډیټ کول او خپرول اسانه کړي دي. د رسنیو سرعت، کیفیت او نړیوال اغېز د کمپیوټر له برکته ډېر شوی دی که کمپیوټر په سمه توګه وکارول شي، نو رسنۍ کولای شي د ټولنې د پوهاوي، تعلیم او پرمختګ لپاره لا ډېر اغېزمن رول ولوبوي په چاپي رسنیو کې د کمپیوټر رول

چاپي رسنۍ د معلوماتو د خپرولو له پخوانیو او مهمو وسیلو څخه شمېرل کېږي چې ورځپاڼې، مجلې، کتابونه، بروشرونه او نور چاپي مواد پکې شامل دي پخوا به د چاپي رسنیو ډېرې کارونه په لاسي ډول ترسره کېدل او د لیکلو، ترتیب، ډیزاین او چاپ لپاره به ډېر وخت او زیار ته اړتیا وه، خو د کمپیوټر له رامنځته کېدو وروسته چاپي رسنیو کې ستر بدلون راغی کمپیوټر د چاپي رسنیو کارونه چټک، اسانه او باکیفیته کړي دي او اوس د چاپي رسنیو ډېرې چارې د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي.

کمپیوټر د چاپي رسنیو په لیکلو او سمون کې مهم رول لري ژورنالېستان، لیکوالان او ایډیټران کولای شي خپلې لیکنې په کمپیوټر کې ولیکي او په اسانۍ سره یې سمې کړي پخوا به که په لیکنو کې تېروتنه

ketabton.com - The Digital Library

موجوده وه، نو د اصلاح لپاره به ډېر وخت لګېده، خو اوس د کمپيوټر په مرسته متن ژر اصلاح کېږي د کمپيوټر ځانګړي پروګرامونه د املا، ګرامر او جملو په سمولو کې هم مرسته کوي.

د چاپي رسنيو د ډيزاين په برخه کې هم کمپيوټر ډېر اهميت لري ورځپاڼې، مجلې او کتابونه اوس د ځانګړو ډيزاين پروګرامونو په مرسته جوړېږي د پاڼو ترتيب، د سرليکونو جوړول، د انځورونو ځای پر ځای کول او د متن تنظيم ټول د کمپيوټر له لارې ترسره کېږي دا چاره نه يوازې د کار سرعت زياتوي، بلکې د چاپي موادو ښکلا او کيفيت هم لوړوي.

کمپيوټر د انځورونو او ګرافيک په جوړولو کې هم مهم رول لري چاپي رسنۍ د لوستونکو د پام رااړولو لپاره له انځورونو، نقشو او ګرافيکونو څخه استفاده کوي د کمپيوټر ګرافيکي پروګرامونه د دې زمينه برابروي چې انځورونه په ښه کيفيت جوړ او ايډيټ شي د بېلګې په توګه د اعلانونو او مجلو لپاره ښکلي ډيزاينونه د کمپيوټر په مرسته برابرېږي.

د چاپ او خپرولو په برخه کې کمپيوټر د وخت او لګښت د کمېدو سبب شوی دی پخوا به د چاپ لپاره فلزي حروف او لاسي ماشينونه کارېدل، خو اوس ډيجيټلي چاپي ماشينونه د کمپيوټر له لارې اداره کېږي دا ماشينونه په چټک ډول زرګونه پاڼې چاپولای شي او د چاپ کيفيت هم ډېر لوړ وي د کمپيوټر په مرسته د چاپ تېروتنې کمې شوې او د کار دقت زيات شوی دی.

کمپيوټر د معلوماتو د ذخيره کولو او ساتلو په برخه کې هم مهم رول لري. چاپي رسنۍ هره ورځ ګڼ شمېر ليکنې، راپورونه، انځورونه او اسناد توليدوي دا ټول معلومات په کمپيوټر کې خوندي کېږي او هر وخت بېرته کارول کېدای شي د معلوماتو ډيجيټلي ساتنه د چاپي رسنيو لپاره ډېر ارزښت لري، ځکه د اسنادو له ضايع کېدو مخنيوی کوي.

د انټرنېټ او کمپيوټر له امله چاپي رسنيو ته نوې اسانتياوې برابرې شوې دي ژورنالېستان اوس کولای شي د نړۍ له بېلابېلو سرچينو څخه معلومات په چټک ډول ترلاسه کړي انلاين کتابتونونه، ويبپاڼې او ډيجيټلي آرشيفونه د معلوماتو راټولول اسانه کوي همدارنګه چاپي رسنۍ اوس خپل مواد په انلاين بڼه هم خپروي چې د کمپيوټر او انټرنېټ له لارې خلکو ته رسېږي.

کمپيوټر د اعلانونو او سوداګرۍ په برخه کې هم د چاپي رسنيو لپاره مهم رول لوبوي د اعلانونو ډيزاين، ترتيب او چاپ ټول د کمپيوټر له لارې ترسره کېږي ښکلي او رنګين اعلانونه د کمپيوټر په مرسته جوړېږي چې د خلکو پام ځان ته راوړي دا چاره د چاپي رسنيو د عايد په زياتوالي کې هم مرسته کوي.

سره له دې چې کمپيوټر د چاپي رسنيو لپاره ډېرې ګټې لري، خو ځينې ستونزې هم رامنځته کړې دي د ډيجيټلي رسنيو او انلاين خبرپاڼو د زياتوالي له امله د چاپي رسنيو لوستونکي کم شوي دي ډېر خلک اوس د ورځپاڼو او مجلو پر ځای انلاين خبرونه لولي همدارنګه ځينې تخنيکي ستونزې او د کمپيوټر د خرابۍ خطر هم د چاپي رسنيو لپاره ستونزې جوړوي.

په اوسني عصر کې چاپي رسنۍ له کمپيوټر پرته خپل فعاليتونه په سمه توګه نه شي ترسره کولای د ليکلو، ډيزاين، چاپ او خپرولو ټولې چارې تر ډېره د کمپيوټر پر بنسټ ولاړې دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د کمپيوټر رول نور هم زيات شي او چاپي رسنۍ به لا عصري او پرمختللي شي.

ketabton.com - The Digital Library

په پایله کې ویلای شو چې کمپیوټر د چاپې رسنیو په پرمختګ کې مهم او بنسټیز رول لري کمپیوټر د لیکلو، ډیزاین، چاپ او معلوماتو د ساتنې چارې اسانه او چټکې کړې دي د چاپې رسنیو کیفیت، ښکلا او سرعت د کمپیوټر له املې ډېر لوړ شوی دی که کمپیوټر په سمه توګه وکارول شي، نو چاپې رسنۍ کولای شي د خلکو د پوهاوي او تعلیم لپاره لا اغېزمن خدمتونه وړاندې کړي.

د ډیجیټلي رسنیو ګټې

ډیجیټلي رسنۍ د معاصرې نړۍ له مهمو او پرمختللو رسنیو څخه دي چې د انټرنېټ، کمپیوټر، موبایل او نورو بریښنایي وسایلو له لارې خلکو ته معلومات، خبرونه، تعلیم او تفریح وړاندې کوي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره ډیجیټلي رسنیو د خلکو په ژوند کې ستر بدلون راوستی دی او اوس د نړۍ میلیونونه خلک هره ورځ له همدې رسنیو څخه استفاده کوي ټولنیزې رسنۍ، انلاین خبرپاڼې، ویبپاڼې، یوټیوب، پوډکاسټونه او ډیجیټلي خپرونې ټول د ډیجیټلي رسنیو برخه ده دا رسنۍ د معلوماتو د چټک خپرولو او نړیوالو اړیکو لپاره مهم رول لري.

د ډیجیټلي رسنیو تر ټولو مهمه ګټه د معلوماتو چټک خپرول دي پخوا به د خبرونو او معلوماتو رسېدل ډېر وخت نیوه، خو اوس خلک کولای شي په څو ثانیو کې د نړۍ له هر ځای څخه تازه خبرونه ترلاسه کړي د انټرنېټ او ډیجیټلي رسنیو له لارې معلومات په چټکۍ سره میلیونونو خلکو ته رسېږي.

ډیجیټلي رسنۍ د نړیوالو اړیکو د پیاوړتیا سبب هم شوې دي خلک اوس کولای شي له خپلو دوستانو، خپلوانو او همکارانو سره د نړۍ له هر ځای څخه اړیکه ونیسي ویډیویي خبرې، ایمیل، ټولنیزې شبکې او انلاین غونډې ټول د ډیجیټلي رسنیو له برکته ممکن شوي دي دا چاره د نړۍ خلک یو بل ته نږدې کړي دي.

په تعلیم کې د ډیجیټلي رسنیو رول ډېر مهم دی. زده کوونکي او استادان کولای شي د انلاین درسونو، ویډیوګانو او ډیجیټلي کتابونو له لارې علم ترلاسه کړي په ځانګړي ډول په هغو سیمو کې چې ښوونیز امکانات کم وي، ډیجیټلي رسنۍ د زده کړې یوه مهمه سرچینه ګرځېدلې ده انلاین کورسونه او تعلیمي ویبپاڼې خلکو ته د علم د ترلاسه کولو اسانه لارې برابروي.

ډیجیټلي رسنۍ د سوداګرۍ او بازارموندنې لپاره هم ډېرې ګټورې دي سوداګر خپل محصولات او خدمات د انلاین اعلانونو او ټولنیزو رسنیو له لارې خلکو ته معرفي کوي د ډیجیټلي رسنیو په مرسته کوچني او لوی کاروبارونه کولای شي خپل بازار پراخ کړي او له نړۍ سره اړیکې ولري.

د تفریح په برخه کې هم ډیجیټلي رسنۍ مهم رول لري خلک د فلمونو، موسیقۍ، لوبو او ویډیوګانو له لارې خپل وخت تېروي او ذهني ارامتیا ترلاسه کوي. یوټیوب، انلاین فلمي شبکې او ټولنیزې رسنۍ د تفریح مهمې سرچینې ګرځېدلې دي.

ketabton.com - The Digital Library

ډیجیټلي رسنۍ د معلوماتو د ذخیره کولو او ساتلو اسانه لارې هم برابروي کتابونه، اسناد، انځورونه او ویډیوګانې په ډیجیټلي بڼه خوندي کېږي او هر وخت کارول کېدای شي دا کار د کاغذ د استعمال کمولو او د معلوماتو د خوندي ساتلو سبب شوی دی.

د ډیجیټلي رسنیو بله مهمه ګټه د خلکو د پوهاوي لوړول دي خلک د ټولنیزو، سیاسي، اقتصادي او فرهنګي موضوعاتو په اړه معلومات ترلاسه کوي او خپل نظرونه له نورو سره شریکوي. ډیجیټلي رسنۍ د خلکو د حقونو، تعلیم او ټولنیز عدالت په اړه د پوهاوي په خپرولو کې مهم رول لري.

په رسنیو کې د ډیجیټلي ټکنالوژۍ استعمال د کار سرعت او کیفیت هم لوړ کړی دی ژورنالېستان کولای شي خبرونه ژر چمتو او خپاره کړي ویډیوګانې، انځورونه او غږیز مواد په اسانه ایډیټ او خپرېږي دا چاره د رسنیو اغېزمنتیا ډېره کړې ده.

سره له دې چې ډیجیټلي رسنۍ ډېرې ګټې لري، خو ځینې منفي اغېزې هم لري د ناسمو معلوماتو خپرېدل، سایبري جرمونه، د شخصي معلوماتو غلا او د وخت ضایع کېدل د ډیجیټلي رسنیو له ستونزو څخه دي. همدارنګه ځینې خلک د ټولنیزو رسنیو له ډېر استعمال څخه ذهني فشار احساسوي.

په اوسني عصر کې ډیجیټلي رسنۍ د خلکو د ژوند یوه مهمه برخه ګرځېدلې ده د تعلیم، سوداګرۍ، سیاست، رسنیو او تفریح ډېرې فعالیتونه اوس د ډیجیټلي سیستمونو له لارې ترسره کېږي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د ډیجیټلي رسنیو اهمیت نور هم زیات شي.

په پایله کې ویلای شو چې ډیجیټلي رسنۍ د معاصرې نړۍ یوه مهمه لاسته راوړنه ده چې د معلوماتو د چټک خپرولو، نړیوالو اړیکو، تعلیم، سوداګرۍ او تفریح لپاره مهم رول لري ډیجیټلي رسنۍ د خلکو ژوند اسانه کړی او د نړۍ خلک یې سره نږدې کړي دي که دا رسنۍ په سمه او مسؤلانه توګه وکارول شي، نو د ټولنې د پرمختګ او پوهاوي لپاره ستره مرسته کولای شي.

په راډیو کې د کمپیوټر استعمال

راډیو د رسنیو له مهمو او اغېزمنو وسیلو څخه ده چې د نړۍ په بېلابېلو هېوادونو کې د خلکو د خبرتیا، تعلیم، تفریح او پوهاوي لپاره کارول کېږي پخوا به د راډیو ډېرې چارې په لاسي ډول ترسره کېدې او د خپرونو برابرول به ډېر وخت او زیار ته اړتیا لرله، خو د کمپیوټر له رامنځته کېدو او پرمختګ وروسته د راډیو په سیستم کې ستر بدلون راغی اوس د راډیو ډېرې فعالیتونه د کمپیوټر په مرسته ترسره کېږي او همدې کار د راډیو خپرونې چټکې، باکیفیته او منظمې کړې دي.

کمپیوټر په راډیو کې د غږ ثبتولو او ایډیټ کولو لپاره ډېر اهمیت لري پخوا به د غږ ثبت د ځانګړو دستګاوو په وسیله ترسره کېده او که به په غږ کې کومه ستونزه موجوده وه، نو اصلاح به یې ستونزمنه وه اوس د کمپیوټر ځانګړي پروګرامونه د غږ ثبتول، پرې کول، اصلاح او تنظیم ډېر اسانه کوي راډیویي کارکوونکي کولای شي د کمپیوټر په مرسته خپل غږونه پاک او واضح کړي.

د راډیو د خپرونو تنظیم او مدیریت هم د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي هره راډیو خپل ځانګړی مهالویش لري چې پکې خبرونه، موسیقي، مرکې او نور پروګرامونه شامل وي کمپیوټر د همدې پروګرامونو د تنظیم او خپرولو لپاره کارول کېږي د کمپیوټر ځانګړي سافټویرونه دا توان لري چې خپرونې په ټاکلي وخت خپرې کړي او د راډیو ټول سیستم منظم وساتي.

ketabton.com - The Digital Library

کمپیوټر د موسیقۍ او غږیزو فایلونو د ذخیره کولو لپاره هم مهم رول لري پخوا به راډیوګاني د غږیزو کیسټونو او سي ډي ګانو څخه استفاده کوله، خو اوس زرګونه غږیز فایلونه په کمپیوټر کي ساتل کېږي دا کار د راډیو لپاره د پروګرامونو موندل او خپرول اسانه کوي او د وخت د ضایع کېدو مخنیوی کوي.

په راډیو کي د خبرونو راټولول او لیکل هم د کمپیوټر په مرسته ترسره کېږي ژورنالېستان کولای شي د انټرنېټ له لارې د نړۍ له بېلابېلو سرچینو څخه معلومات ترلاسه کړي او خپل راپورونه په کمپیوټر کي ولیکي دا چاره د خبرونو سرعت او دقت زیاتوي همدارنګه راډیویي کارکوونکي کولای شي خبرونه ژر ایډیټ او خپاره کړي.

کمپیوټر د انلاین راډیوګانو په رامنځته کېدو کي هم مهم رول لوبولی دی اوس ډېرې راډیوګاني خپل پروګرامونه د انټرنېټ له لارې خپروي او خلک یې د موبایل، کمپیوټر او نورو ډیجیټلي وسایلو له لارې اوري. انلاین راډیو د دې سبب شوې چې خلک د نړۍ له هر ځای څخه خپرونې واوري دا پرمختګ د کمپیوټر او انټرنېټ له برکته ممکن شوی دی.

د راډیو د اعلانونو او سوداګریزو خپرونو په برخه کي هم کمپیوټر کارول کېږي د اعلانونو ثبت، ایډیټ او خپرول ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي د کمپیوټر په مرسته اعلانونه په ښه کیفیت جوړېږي او په مناسب وخت خپرېږي دا چاره د راډیو د عاید په زیاتوالي کي مهم رول لري.

کمپیوټر د راډیو د تخنیکي ستونزو په حل کي هم مرسته کوي د خپرونو د کیفیت ځارنه، د غږ کچه تنظیمول او د تخنیکي وسایلو کنټرول ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي که کومه تخنیکي ستونزه رامنځته شي، کمپیوټر د هغې په تشخیص او حل کي مرسته کوي.

په راډیو کي د کمپیوټر استعمال د وخت او لګښت د کمېدو سبب هم شوی دی هغه کارونه چې پخوا به د ډېرو کسانو له خوا ترسره کېدل، اوس یو یا څو کسان د کمپیوټر په مرسته په لږ وخت کي ترسره کولای شي. دا کار د راډیو د چارو سرعت او اغېزمنتیا زیاتوي.

سره له دې چې کمپیوټر د راډیو لپاره ډېرې ګټې لري، خو ځینې ستونزې هم ورسره تړلې دي د بربېنډنا نشتوالی، د کمپیوټر تخنیکي خرابۍ او د انټرنېټ ستونزې کله ناکله د راډیو خپرونې اغېزمنوي همدارنګه که کمپیوټر ویروس واخلي یا معلومات له منځه ولاړ شي، نو د راډیو کارونه له ستونزو سره مخ کېږي.

په اوسني عصر کي راډیو له کمپیوټر پرته خپل فعالیتونه په سمه توګه نه شي ترسره کولای د غږ ثبتول، ایډیټ، خپرونې، خبرونه او انلاین سیستمونه ټول د کمپیوټر پر بنسټ ولاړ دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکي کي د کمپیوټر اهمیت نور هم زیات شي او راډیو به لا عصري شي.

په پایله کي ویلای شو چې کمپیوټر په راډیو کي مهم او بنسټیز رول لري کمپیوټر د غږ ثبتول، ایډیټ کول، خپرونې تنظیمول، خبرونه چمتو کول او انلاین خپرونې اسانه کړي دي د راډیو سرعت، کیفیت او اغېزمنتیا د کمپیوټر له امله ډېره شوې ده که کمپیوټر په سمه توګه وکارول شي، نو راډیو کولای شي د خلکو د پوهاوي، تعلیم او تفریح لپاره لا غوره خدمتونه وړاندې کړي.

په تلویزیون کي د کمپیوټر استعمال

ketabton.com - The Digital Library

تلویزیون د رسنیو له مهمو او اغیزمنو وسیلو څخه دی چې د غږ او تصویر له لارې خلکو ته معلومات، خبرونه، تعلیم او تفریح وړاندې کوي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره تلویزیون هم ډېر پرمختګ کړی او کمپیوټر پکې بنسټیز رول لوبولی دی پخوا به د تلویزیون ډېری چارې په لاسي ډول ترسره کېدې او د خپرونو برابرول به ډېر ستونزمن او وخت نیوونکی و، خو اوس د کمپیوټر په مرسته د تلویزیون ټول فعالیتونه اسانه، چټک او باکیفیته شوي دي نن ورځ د تلویزیون خپرونې، ویډیو ایډیټ، غږ تنظیم، انځوریز افکتونه او د پروګرامونو خپرول ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي.

کمپیوټر په تلویزیون کې د ویډیو ثبت او ایډیټ لپاره ډېر اهمیت لري پخوا به د ویډیوګانو ایډیټ په لاسي او تخنیکي وسایلو ترسره کېده چې ډېر وخت او زیار ته اړتیا لرله، خو اوس ځانګړي کمپیوټري پروګرامونه د ویډیو پرې کول، یوځای کول، غږ تنظیمول او افکتونه ورزیاتول ډېر اسانه کوي د تلویزیون کارکوونکي کولای شي د کمپیوټر په مرسته پروګرامونه په ښه کیفیت برابر کړي.

په تلویزیون کې د خبرونو چمتو کول هم د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي ژورنالېستان د انټرنېټ او کمپیوټر په مرسته معلومات راټولوي، راپورونه لیکي او ویډیوګاني ترتیبوي د خبرونو سټوډیوګاني د کمپیوټري سیستمونو په مرسته اداره کېږي او خبرونه په چټک ډول خپرېږي دا کار د تلویزیون د سرعت او دقت سبب شوی دی.

کمپیوټر د تلویزیوني پروګرامونو د تنظیم او خپرولو لپاره هم مهم رول لري هر تلویزیون ځانګړی مهالویش لري چې پکې خبرونه، فلمونه، ورزشي خپرونې، سریالونه او تعلیمي پروګرامونه شامل وي کمپیوټر دا ټول پروګرامونه په منظم ډول تنظیموي او په ټاکلي وخت یې خپروي د کمپیوټر اتومات سیستمونه د دې سبب شوي چې خپرونې له ګډوډۍ پرته ترسره شي.

په تلویزیون کې د ګرافیک او ځانګړو افکتونو جوړول هم د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي نن ورځ په فلمونو، خبرونو او نورو پروګرامونو کې رنګین انځورونه، حرکتونه او ځانګړي افکتونه کارول کېږي چې د لیدونکو پام ځان ته رااړوي. د کمپیوټر ځانګړي سافټویرونه د دې افکتونو د جوړولو لپاره کارول کېږي. دا چاره د تلویزیوني خپرونو کیفیت او ښکلا زیاتوي.

کمپیوټر د ژوندیو خپرونو په تنظیم کې هم مهم رول لري د ورزشي لوبو، سیاسي غونډو او مهمو مراسمو ژوندۍ خپرونې د کمپیوټر په مرسته کنټرولېږي. د کمرو تنظیم، غږ، رنا او د ویډیو انتقال ټول د کمپیوټر پر بنسټ ترسره کېږي دا کار د ژوندیو خپرونو کیفیت لوړوي.

په تلویزیون کې د اعلانونو جوړول او خپرول هم د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي سوداګریز اعلانونه د کمپیوټر په مرسته ډیزاین او ایډیټ کېږي او په مناسب وخت خپرېږي د کمپیوټر په مرسته اعلانونه ډېر ښکلي او اغیزمن جوړېږي چې د خلکو پام ځان ته رااوړي.

کمپیوټر د تلویزیون د آرشیف او معلوماتو د ساتنې لپاره هم مهم دی تلویزیونونه هره ورځ ګڼ شمېر ویډیوګاني، راپورونه او پروګرامونه تولیدوي چې ټول په کمپیوټر کې خوندي کېږي دا کار د پخوانیو خپرونو ساتل او بیا کارول اسانه کوي.

د انټرنېټ او کمپیوټر له پرمختګ سره انلاین تلویزیونونه هم رامنځته شوي دي اوس خلک کولای شي د موبایل، کمپیوټر او سمارټ تلویزیون له لارې خپرونې وګوري یوټیوب او نورې ډیجیټلي شبکې د تلویزیوني خپرونو لپاره مهمې وسیلې ګرځېدلې دي دا ټول پرمختګونه د کمپیوټر له برکته ممکن شوي دي.

ketabton.com - The Digital Library

سره له دې چې کمپيوټر د تلويزيون لپاره ډېرې ګټې لري، خو ځينې ستونزې هم لري د کمپيوټر تخنيکي خرابۍ، د برېښنا نشتوالی او د انټرنېټ ستونزې کله ناکله د خپرونو کيفيت اغېزمنوي همدارنګه د ناسمو معلوماتو او جعلي ويډيوګانو خپرېدل هم د کمپيوټر او ډيجيټلي رسنيو له منفي اغېزو څخه دي.

په اوسني عصر کې تلويزيون له کمپيوټر پرته خپل فعاليتونه نه شي ترسره کولای د ويډيو ايډيټ، غږ تنظيم، خپروني، ګرافيک او انلاين سيستمونه ټول د کمپيوټر پر بنسټ ولاړ دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د کمپيوټر رول نور هم زيات شي او تلويزيوني رسنۍ به لا پرمختللې شي.

په پايله کې ويلای شو چې کمپيوټر په تلويزيون کې مهم او بنسټيز رول لري کمپيوټر د ويډيو ثبتول، ايډيټ کول، خپروني تنظيمول، ګرافيک جوړول او انلاين خپرونې اسانه کړې دي د تلويزيون کيفيت، سرعت او اغېزمنتيا د کمپيوټر له املې ډېره شوې ده که کمپيوټر په سمه توګه وکارول شي، نو تلويزيون کولای شي د خلکو د پوهاوي، تعليم او تفريح لپاره لا غوره او پرمختللي خدمتونه وړاندې کړي.

په انلاين رسنيو کې د کمپيوټر اهميت

انلاين رسنۍ د معاصرې نړۍ له تر ټولو چټکو او پرمختللو رسنيو څخه ګڼل کېږي چې د انټرنېټ له لارې خلکو ته معلومات، خبرونه، تعليم او تفريح وړاندې کوي د انلاين رسنيو پرمختګ د کمپيوټر او ټکنالوژۍ له ودې سره مستقيمه اړيکه لري، ځکه کمپيوټر د انلاين رسنيو بنسټيزه وسيله ده نن ورځ ويبپاڼې، ټولنيزې رسنۍ، انلاين خبرپاڼې، يوټيوب چينلونه او ډيجيټلي خپرونې ټول د کمپيوټر په مرسته فعاليت کوي که کمپيوټر نه وای، نو انلاين رسنۍ به هم په اوسني پرمختللي شکل موجودې نه وې.

کمپيوټر په انلاين رسنيو کې د معلوماتو د راټولولو او خپرولو لپاره ډېر اهميت لري ژورنالېستان او رسنيز کارکوونکي د کمپيوټر او انټرنېټ له لارې له بېلابېلو سرچينو څخه معلومات ترلاسه کوي او بيا يې خلکو ته خپروي دا چاره د خبرونو او معلوماتو سرعت ډېر زيات کړی دی، ځکه اوس خلک کولای شي په څو ثانيو کې د نړۍ له هر ځای څخه تازه معلومات ترلاسه کړي.

په انلاين رسنيو کې د ليکلو او ايډيټ کولو ټول کارونه د کمپيوټر له لارې ترسره کېږي خبريالان خپل راپورونه، مقالې او خبرونه په کمپيوټر کې ليکي او د ځانګړو پروګرامونو په مرسته يې سموي د کمپيوټر کارول د ليکنو کيفيت لوړوي او د املا او ګرامر د تېروتنو مخنيوی کوي.

کمپيوټر د انلاين رسنيو د ويډيو او غږيزو موادو په جوړولو کې هم مهم رول لري ويډيوګانې، پوډکاستونه او غږيز پروګرامونه د کمپيوټر په مرسته ثبت، ايډيټ او خپرېږي د ځانګړو سافټويرونو په مرسته ويډيوګانو ته افکتونه، موسيقي او انځوريز بدلونونه ورکول کېږي چې د خلکو پام ځان ته راوړي.

د ويبپاڼو او انلاين خبرپاڼو جوړول او اداره کول هم د کمپيوټر له لارې ترسره کېږي. کمپيوټر د ويب ډيزاين، سرورونو او ډيجيټلي سيستمونو د کنټرول لپاره کارول کېږي د همدې له املې خلک کولای شي په هر وخت کې انلاين رسنيو ته لاسرسی ولري.

کمپيوټر د ټولنيزو رسنيو په پرمختګ کې هم مهم رول لوبولی دی فېسبوک، واټساپ، انسټاګرام، يوټيوب، ټيليګرام او ايکس ټول د کمپيوټر او انټرنېټ پر بنسټ جوړ شوي دي خلک د همدې رسنيو له

ketabton.com - The Digital Library

لارې خپل نظرونه شریکوي، معلومات ترلاسه کوي او له نړۍ سره اړیکي نیسي کمپیوټر د دې شبکو د فعالیتونو د تنظیم او مدیریت اساسي وسیله ده.

په انلاین رسنیو کې د کمپیوټر بله مهمه ګټه د نړیوالو اړیکو رامنځته کول دي اوس خلک کولای شي د نړۍ له هر ځای څخه په ژوندۍ بڼه خپرونې وګوري، غونډې ترسره کړي او معلومات تبادله کړي ویډیویي کنفرانسونه، ژوندۍ خپرونې او انلاین مرکې ټول د کمپیوټر په مرسته ممکن شوي دي.

کمپیوټر د انلاین رسنیو په اقتصادي برخه کې هم مهم رول لري ډیجیټلي اعلانونه، انلاین بازارموندنه او سوداګریزې خپرونې ټول د کمپیوټر له لارې تنظیمېږي انلاین رسنۍ د اعلانونو له لارې عاید ترلاسه کوي او کمپیوټر د همدې پروسې د مدیریت لپاره کارول کېږي.

په انلاین رسنیو کې د معلوماتو د ذخیره کولو او ساتلو چارې هم د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي زرګونه خبرونه، ویډیوګانې، انځورونه او اسناد په ډیجیټلي ډول خوندي کېږي دا کار د معلوماتو موندل او بیا کارول اسانه کوي.

سره له دې چې کمپیوټر د انلاین رسنیو لپاره ډېرې ګټې لري، خو ځینې ستونزې هم ورسره ټرلې دي د ناسمو معلوماتو چټک خپرېدل، سایبري جرمونه، د خلکو د شخصي معلوماتو غلا او د جعلي خبرونو خپرېدل د کمپیوټر او انلاین رسنیو له منفي اغېزو څخه دي همدارنګه د ټولنیزو رسنیو ډېر استعمال د وخت د ضایع کېدو او د خلکو د ذهني فشار سبب هم ګرځي.

په اوسني عصر کې انلاین رسنۍ له کمپیوټر پرته خپل فعالیتونه نه شي ترسره کولای د خبرونو خپرول، ویډیو جوړول، ویبپاڼې اداره کول، ټولنیزې شبکې او ژوندۍ خپرونې ټول د کمپیوټر پر بنسټ ولاړې دي. د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د کمپیوټر اهمیت نور هم زیات شي او انلاین رسنۍ به لا پرمختللې شي.

په پایله کې ویلای شو چې کمپیوټر په انلاین رسنیو کې مهم او بنسټیز رول لري کمپیوټر د معلوماتو راټولول، ایډیټ کول، خپرول او ذخیره کول اسانه کړي دي د انلاین رسنیو سرعت، کیفیت او نړیوال اغېز د کمپیوټر له امله ډېر شوی دی که کمپیوټر په سمه توګه وکارول شي، نو انلاین رسنۍ کولای شي د خلکو د پوهاوي، تعلیم او نړیوالو اړیکو لپاره لا اغېزمن خدمتونه وړاندې کړي.

د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه

ګرافیک او ډیزاین د معاصرې نړۍ له مهمو او پرمختللو برخو څخه دي چې د رسنیو، اعلانونو، چاپي موادو، ویبپاڼو او ټولنیزو شبکو په جوړولو کې پراخه استفاده تري کېږي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره د ګرافیک او ډیزاین ځانګړي کمپیوټري پروګرامونه رامنځته شول چې د انځورونو، ویډیوګانو، لوګوګانو، پوسټرونو او نورو ډیجیټلي موادو جوړول یې اسانه کړل نن ورځ د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه د هنر، رسنیو، سوداګرۍ، تعلیم او تفریح په برخو کې مهم رول لري.

ګرافیک په اصل کې د انځورونو، شکلونو او رنګونو له لارې د پیغام رسولو هنر ته ویل کېږي، خو ډیزاین د شیانو او موادو منظم او ښکلی ترتیب ته ویل کېږي د کمپیوټر په مرسته اوس خلک کولای شي په لنډ وخت کې ښکلي او مسلکي ډیزاینونه جوړ کړي د همدې لپاره بېلابېل پروګرامونه جوړ شوي چې هر یو ځانګړي دندې او ځانګړتیاوې لري.

ketabton.com - The Digital Library

د ګرافیک او ډیزاین له مشهور پروګرامونو څخه یو Adobe Photoshop دی دا پروګرام د انځورونو د ایډیټ، اصلاح او ډیزاین لپاره کارول کېږي د فوتوشاپ په مرسته خلک کولای شي عکسونه رنګین کړي، غیر ضروري برخې لرې کړي او ځانګړي افکتونه پکې جوړ کړي فوتوشاپ د رسنیو، اعلانونو او عکاسۍ په برخه کې ډېر مشهور دی.

Adobe Illustratorهم د ګرافیک یو مهم پروګرام دی چې د ویکټور ډیزاین لپاره کارول کېږي د دې پروګرام په مرسته لوګوګاني، نښې، انځورونه او مسلکي ډیزاینونه جوړېږي د Illustrator ځانګړتیا دا ده چې ډیزاینونه په هر اندازه کې روښانه او باکیفیته پاتې کېږي.

CorelDRAWد ګرافیک او ډیزاین یو بل مشهور پروګرام دی چې په ځانګړي ډول د چاپي رسنیو او اعلانونو لپاره کارول کېږي د دې پروګرام په مرسته بروشرونه، پوسټرونه، دعوت نامې او نور چاپي مواد جوړېږي ډېرى ډیزاینران د دې پروګرام د اسانه کارونې له امله ترې استفاده کوي.

Adobe InDesignد کتابونو، مجلو او ورځپاڼو د ترتیب او ډیزاین لپاره کارول کېږي دا پروګرام د پاڼو د تنظیم او لیکنو د ښکلي جوړښت لپاره ډېر مناسب دی چاپي رسنۍ د همدې پروګرام په مرسته خپلې خپرونې په منظم ډول برابروي.

Canvaد معاصرې نړۍ یو ساده او مشهور انلاین ډیزاین پروګرام دی دا پروګرام د هغو کسانو لپاره مناسب دی چې مسلکي تجربه نه لري خلک کولای شي د Canva په مرسته پوسټرونه، ټولنیزې رسنۍ، کارتونه او نور ډیزاینونه په اسانۍ سره جوړ کړي.

په ویډیو او حرکتونو کې هم ځانګړي ګرافیکي پروګرامونه کارول کېږي Adobe Premiere Pro د ویډیو ایډیټ لپاره یو مهم پروګرام دی د دې پروګرام په مرسته ویډیوګانې پرې کېږي، غږونه تنظیمېږي او ځانګړي افکتونه ورزیاتېږي همدارنګه Adobe After Effects د حرکتونو او ځانګړو ویډیویي افکتونو لپاره کارول کېږي.

د درې بعدي ډیزاین لپاره Blender او Autodesk Maya مشهور پروګرامونه دي د دې پروګرامونو په مرسته درې بعدي انځورونه، فلمي کرکټرونه او انیمیشنونه جوړېږي دا پروګرامونه د فلم جوړونې او لوبو په صنعت کې ډېر اهمیت لري.

د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه د رسنیو په برخه کې هم مهم رول لري ټلوېزیونونه، ورځپاڼې، ویبپاڼې او ټولنیزې رسنۍ د همدې پروګرامونو په مرسته ښکلي او اغېزمن مواد جوړوي اعلانونه، لوګوګانې، ویډیوګانې او ټولنیزې رسنۍ ټول د ګرافیک او ډیزاین له لارې خلکو ته وړاندې کېږي.

په تعلیم او سوداګرۍ کې هم د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه مهم دي ښوونکي د تعلیمي موادو د جوړولو لپاره له دې پروګرامونو استفاده کوي او سوداګر د خپلو محصولاتو د اعلان لپاره ګرافیکي ډیزاینونه جوړوي ښکلي ډیزاینونه د خلکو پام ځان ته رااړوي او د معلوماتو په ښه انتقال کې مرسته کوي.

سره له دې چې د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه ډېرې ګټې لري، خو د کارولو لپاره مهارت او تمرین ته اړتیا لري ځینې مسلکي پروګرامونه ستونزمن وي او د زده کړې لپاره وخت غواړي همدارنګه د کمپیوټر قوي سیستم ته اړتیا لري ترڅو په ښه ډول کار وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

په اوسني عصر کې د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه د ټکنالوژۍ یوه مهمه برخه ګرځېدلې ده د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو د پراختیا له امله د ګرافیک اهمیت نور هم زیات شوی دی هره اداره، رسنۍ او سوداګریز بنسټ هڅه کوي چې د خلکو د پام رااړولو لپاره له ښکلو ډیزاینونو ځخه استفاده وکړي.

په پایله کې ویلای شو چې د ګرافیک او ډیزاین پروګرامونه د معاصرې نړۍ مهمې وسیلې دي چې د انځورونو، ویډیوګانو، چاپې موادو او اعلانونو په جوړولو کې کارول کیږي فوتوشاپ، Illustrator، CorelDRAW، Canvaاو نور پروګرامونه د ډیزاین په برخه کې مهم رول لري که دا پروګرامونه په سمه توګه وکارول شي، نو د رسنیو، تعلیم، سوداګرۍ او هنر په پرمختګ کې ستره مرسته کولای شي.

د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو اغېزې

انټرنېټ او ټولنیزې رسنۍ د معاصرې نړۍ له مهمو ټکنالوژیکي پرمختګونو ځخه دي چې د انسانانو په ژوند کې یې ستر بدلونونه راوستي دي نن ورځ میلیونونه خلک د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو له لارې له یو بل سره اړیکې نیسي، معلومات ترلاسه کوي، زده کړې کوي او خپل نظرونه شریکوي فېسبوک، واټساپ، یوټیوب، انسټاګرام، ټیلیګرام او ایکس د ټولنیزو رسنیو مشهور مثالونه دي دا رسنۍ د خلکو د ژوند په ټولټولو برخو لکه تعلیم، سوداګرۍ، سیاست، رسنیو او تفریح کې پراخه اغېزه لري سره له دې چې انټرنېټ او ټولنیزې رسنۍ ډېرې ګټې لري، خو ځینې منفي اغېزې هم لري چې د ټولنې او افرادو پر ژوند اغېز کوي.

د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو تر ټولو مهمه اغېزه د معلوماتو چټک خپرول دي خلک اوس کولای شي په ځو ثانیو کې د نړۍ له هر ځای ځخه خبرونه او معلومات ترلاسه کړي د پخوا په پرتله اوس د اړیکو نیول ډېر اسانه شوي دي او خلک له خپلو دوستانو او خپلوانو سره په هر وخت کې اړیکه ساتلای شي.

په تعلیم کې د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو اغېزه ډېره مثبته ده زده کوونکي او استادان د انلاین درسونو، ویډیوګانو، کتابونو او تعلیمي ویبپاڼو له لارې علم ترلاسه کوي انلاین کورسونه خلکو ته دا زمینه برابروي چې له نړۍ والو پوهنتونونو او استادانو ځخه زده کړه وکړي دا چاره د علم د پراختیا او د پوهاوي د زیاتوالي سبب شوې ده.

انټرنېټ او ټولنیزې رسنۍ د سوداګرۍ او اقتصاد په برخه کې هم مهم رول لري سوداګر خپل محصولات د انلاین اعلانونو له لارې خلکو ته معرفي کوي او د انټرنېټ له لارې کاروبارونه پراخوي انلاین سوداګري د خلکو لپاره د کار او عید نوې لارې رامنځته کړې دي.

په رسنیو کې د انټرنېټ او ټولنیزو رسنیو اغېزه هم ډېره پراخه ده ژورنالېستان او رسنیز بنسټونه اوس خبرونه په چټک ډول خپروي او خلک د ژوندیو خپرونو له لارې له نړۍ والو حالاتو ځخه خبرتیا ترلاسه کوي ټولنیزې رسنۍ خلکو ته دا فرصت هم ورکوي چې خپل نظرونه او معلومات له نورو سره شریک کړي.

د تفریح په برخه کې هم انټرنېټ او ټولنیزې رسنۍ مهم رول لري.

خلک د فلمونو، موسیقۍ، لوبو او ویډیوګانو له لارې خپل وخت تېروي او ذهني ارامتیا ترلاسه کوي. یوټیوب او نورې انلاین شبکې د تفریح مهمې سرچینې ګرځېدلې دي.

ketabton.com - The Digital Library

سره له دې مثبتو اغېزو، انټرنېټ او ټولنيزې رسنۍ ځينې منفي اغېزې هم لري د ناسمو او جعلي معلوماتو خپرېدل د ټولنيزو رسنيو يوه لويه ستونزه ده کله ناکله غلط خبرونه د خلکو ترمنځ وېره، ګډوډي او بې باوري رامنځته کوي خلک بايد هر معلومات په دقت وڅېړي او له باوري سرچينو څخه استفاده وکړي.

د وخت ضايع کېدل هم د ټولنيزو رسنيو له منفي اغېزو څخه دي ډېر خلک په ځانګړي ډول ځوانان خپل زيات وخت په ټولنيزو شبکو تېروي چې د زده کړو او کار پر فعاليتونو منفي اغېزه کوي دا کار کله ناکله د انسان د ذهني او فزيکي روغتيا لپاره هم زيانمن تمامېږي.

ټولنيزې رسنۍ د خلکو پر اخلاقي او ټولنيز ژوند هم اغېزه لري ځينې ناسمه محتوا او غير اخلاقي مواد د ځوانانو پر فکر او چلند منفي اغېز کوي همدارنګه د کورنيو او دوستانو ترمنځ مخامخ اړيکې کمې شوې دي، ځکه ډېر خلک خپل وخت په موبايل او انټرنېټ تېروي.

سايبري جرمونه هم د انټرنېټ له مهمو ستونزو څخه دي د خلکو د شخصي معلوماتو غلا، هک کول او انلاين درغلۍ د انټرنېټ له منفي اغېزو څخه دي. خلک بايد د خپلو معلوماتو د ساتنې لپاره احتياط وکړي او خوندي پاسورډونه وکاروي.

انټرنېټ او ټولنيزې رسنۍ په سياست او ټولنيزو بدلونونو کې هم اغېز لري خلک د همدې رسنيو له لارې خپل نظرونه څرګندوي او د ټولنيزو ستونزو په اړه بحثونه کوي کله ناکله ټولنيزې رسنۍ د عدالت، حقونو او ازادۍ لپاره د خلکو غږ پورته کوي.

په اوسني عصر کې انټرنېټ او ټولنيزې رسنۍ د خلکو د ژوند يوه نه بېلېدونکې برخه ګرځېدلې ده د تعليم، رسنيو، سوداګرۍ، سياست او تفريح ډېرۍ چارې اوس د انټرنېټ له لارې ترسره کېږي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د دې رسنيو اغېزې نورې هم زياتې شي.

په پايله کې ويلای شو چې انټرنېټ او ټولنيزې رسنۍ د معاصرې نړۍ مهمې لاسته راوړنې دي چې د معلوماتو د خپرولو، تعليم، سوداګرۍ او نړيوالو اړيکو لپاره مهم رول لري سره له دې چې دا رسنۍ ډېرې ګټې لري، خو ځينې منفي اغېزې هم لري لکه د وخت ضايع کېدل، ناسمه معلومات او سايبري جرمونه که خلک انټرنېټ او ټولنيزې رسنۍ په سمه او مسؤلانه توګه وکاروي، نو دا به د ټولنې د پرمختګ او پوهاوي لپاره ستره مرسته وکړي.

د کمپيوټر د استعمال اقتصادي اغېزې

کمپيوټر د معاصرې نړۍ له مهمو اختراعاتو څخه دی چې د انسانانو په ژوند، کار او اقتصاد کې يې ستر بدلونونه راوستي دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره کمپيوټر د اقتصاد په بېلابېلو برخو کې پراخه استفاده پيدا کړې ده نن ورځ بانکونه، سوداګريز شرکتونه، فابريکې، تعليمي اداري، روغتونونه او رسنۍ ټول د کمپيوټر له لارې خپل فعاليتونه ترسره کوي کمپيوټر د کار سرعت، دقت او اغېزمنتيا زياته کړې او د اقتصاد د پرمختګ لپاره يې مهم رول لوبولی دی سره له دې چې کمپيوټر ډېرې اقتصادي ګټې لري، خو ځينې منفي اقتصادي اغېزې هم رامنځته کوي.

ketabton.com - The Digital Library

د کمپیوټر تر ټولو مهمه اقتصادي ګټه د کار سرعت زیاتول دي هغه کارونه چې پخوا به په لاسي ډول ترسره کېدل او ډېر وخت به يې نيوه، اوس د کمپیوټر په مرسته په څو دقیقو کې ترسره کېږي د بېلګې په توګه په بانکونو کې د حسابونو ثبت، د پیسو لېږد او د معلوماتو ساتنه ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي دا چاره د وخت سپما او د کار د کیفیت د لوړوالي سبب شوې ده.

کمپیوټر د لګښتونو په کمولو کې هم مهم رول لري پخوا به شرکتونه او ادارې د ډېرو کارکوونکو اړتیا لرله، خو اوس یو کمپیوټر کولای شي د څو کسانو کار ترسره کړي دا کار د ادارو لګښتونه کم کړي او د تولید کچه يې لوړه کړي ده همدارنګه د کاغذ او نورو موادو استعمال هم د کمپیوټر له امله کم شوی دی.

په سوداګرۍ او بازارموندنه کې د کمپیوټر استعمال د اقتصاد د پرمختګ سبب شوی دی انلاین سوداګري، ډیجیټلي اعلانونه او انټرنېټي بازارونه د کمپیوټر په مرسته رامنځته شوي دي سوداګر کولای شي خپل محصولات د نړۍ خلکو ته معرفي کړي او له انلاین لارې سوداګري وکړي دا چاره د نړیوال تجارت پراختیا ته لاره هواره کړې ده.

کمپیوټر د بانکدارۍ او مالي چارو په برخه کې هم مهم رول لري د پیسو انتقال، حسابونه، مالي راپورونه او انلاین بانکداري ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي خلک اوس کولای شي په اسانۍ سره له کور څخه خپل بانکي کارونه ترسره کړي دا کار د مالي چارو سرعت او شفافیت زیات کړی دی.

په صنعت او فابریکو کې هم کمپیوټر د تولید د زیاتوالي سبب شوی دی عصري ماشینونه د کمپیوټر له لارې کنټرولېږي او په چټک ډول تولیدات ترسره کوي. دا چاره د فابریکو عاید زیات کړی او د اقتصاد د ودې سبب شوې ده.

کمپیوټر د نوو کاري فرصتونو د رامنځته کېدو لامل هم شوی دی د سافټویر جوړول، ویب ډیزاین، انلاین سوداګري، ګرافیک او ډیجیټلي خدمات ټول د کمپیوټر له امله رامنځته شوي مسلکونه دي زرګونه خلک د کمپیوټر اړوند برخو کې کار کوي او عاید ترلاسه کوي.

په تعلیم کې د کمپیوټر استعمال هم اقتصادي ګټې لري زده کوونکي او استادان کولای شي له انلاین سرچینو څخه استفاده وکړي او د کتابونو او سفر لګښتونه کم کړي همدارنګه انلاین زده کړې د خلکو لپاره د کار ترڅنګ د تعلیم زمینه برابروي.

سره له دې مثبتو اغېزو، کمپیوټر ځینې منفي اقتصادي اغېزې هم لري د ماشینونو او کمپیوټرونو له زیات استعمال سره ځینې دودیز کارونه له منځه تللي دي او ځینې خلک بېکاره شوي دي هغه کسان چې د کمپیوټر مهارت نه لري، د کار په بازار کې له ستونزو سره مخ کېږي.

د کمپیوټرونو او ټکنالوژۍ د اخیستلو لګښت هم کله ناکله لوړ وي شرکتونه او ادارې باید د کمپیوټرونو، سافټویرونو او انټرنېټ لپاره زیاتې پیسې ولګوي همدارنګه د کمپیوټر د خرابۍ او تخنیکي ستونزو د حل لپاره هم لګښت ته اړتیا وي.

سایبري جرمونه او انلاین درغلۍ هم اقتصادي زیانونه رامنځته کوي د بانکي معلوماتو غلا، هک کول او انلاین درغلۍ د کمپیوټر له منفي اغېزو څخه دي خلک او ادارې باید د خپلو معلوماتو د ساتنې لپاره قوي امنیتي سیستمونه وکاروي.

ketabton.com - The Digital Library

په اوسني عصر کې اقتصاد له کمپیوټر پرته په سمه توګه نه شي پرمخ تللای د بانکداری، سوداګری، صنعت، تعلیم او رسنیو ډېری فعالیتونه د کمپیوټر پر بنسټ ولاړ دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د کمپیوټر اقتصادي اهمیت نور هم زیات شي.

په پایله کې ویلای شو چې کمپیوټر د اقتصاد په پرمختګ کې مهم او بنسټیز رول لري کمپیوټر د کار سرعت، دقت او تولید زیات کړی او د نوو کاري فرصتونو د رامنځته کېدو سبب شوی دی سره له دې چې ځینې منفي اغېزې هم لري، خو که کمپیوټر په سمه توګه وکارول شي، نو د اقتصاد د ودې، پرمختګ او سوکالۍ لپاره ستره مرسته کولای شي.

د رسنیو په برخه کې مصنوعي ځیرکتیا

مصنوعي ځیرکتیا یا Artificial Intelligence د معاصرې نړۍ له مهمو ټکنالوژیکي پرمختګونو څخه ده چې د انسانانو د ژوند په ټولټولو برخو کې یې ستر بدلونونه راوستي دي، رسنۍ هم له هغو برخو څخه دي چې مصنوعي ځیرکتیا پکې مهم او اغېزمن رول لوبوي نن ورځ راډیو، ټلویزیون، انلاین رسنۍ، ټولنیزې شبکې او خبري ویبپاڼې د مصنوعي ځیرکتیا له ټکنالوژۍ څخه استفاده کوي ترڅو معلومات په چټک، اسانه او باکیفیته ډول خلکو ته وراندې کړي. مصنوعي ځیرکتیا د رسنیو کارونه منظم کړي، د معلوماتو خپرولو سرعت یې زیات کړی او د خلکو لپاره یې نوې اسانتیاوې برابرې کړې دي.

مصنوعي ځیرکتیا په اصل کې هغه ټکنالوژي ده چې کمپیوټر او ماشینونه د انسان په څېر د فکر کولو، زده کړې او پرېکړې کولو وړ ګرځوي دا سیستمونه کولای شي معلومات تحلیل کړي، ستونزې حل کړي او د خلکو اړتیاوو ته مناسب ځوابونه برابر کړي په رسنیو کې مصنوعي ځیرکتیا د خبرونو راټولولو، لیکلو، ایډیټ کولو او خپرولو لپاره کارول کېږي.

په رسنیو کې د مصنوعي ځیرکتیا یوه مهمه ګټه د خبرونو چټک تولید دی ځینې خبري اداري اوس د مصنوعي ځیرکتیا له پروګرامونو څخه استفاده کوي چې خبرونه په اتومات ډول چمتو کړي دا پروګرامونه له ټولټولو سرچینو څخه معلومات راټولوي او په لنډ وخت کې یې د خبر په ټنه تنظیموي دا چاره د رسنیو سرعت زیاتوي او خلکو ته تازه معلومات ژر رسوي.

مصنوعي ځیرکتیا د ژباړې په برخه کې هم مهم رول لري د مصنوعي ځیرکتیا ځانګړي پروګرامونه کولای شي متنونه او غږونه له یوې ژبې بلې ژبې ته وژباړي دا کار د نړۍ د خلکو ترمنځ د اړیکو او معلوماتو د تبادلې لپاره ډېر ګټور دی رسنۍ د همدې ټکنالوژۍ په مرسته نړیوال خبرونه په ټولټولو ژبو خپروي.

په راډیو او ټلویزیون کې مصنوعي ځیرکتیا د غږ او ویډیو د ایډیټ لپاره کارول کېږي، د غږ پاکول، د تصویر کیفیت لوړول او ځانګړي افکتونه جوړول ټول د مصنوعي ځیرکتیا له لارې اسانه شوي دي. همدارنګه ځینې ټلویزیونونه د مصنوعي ویاندانو او مجازی کرکټرونو څخه استفاده کوي چې د کمپیوټر په مرسته خبرې کوي.

په ټولنیزو رسنیو کې هم مصنوعي ځیرکتیا مهم رول لري فېسبوک، یوټیوب، انسټاګرام او نورې شبکې د مصنوعي ځیرکتیا له سیستمونو څخه استفاده کوي ترڅو خلکو ته د هغوی د خوښې مواد وړاندې کړي د بېلګې په توګه که یو څوک د ورزش ویډیوګانې ډېرې ګوري، نو سیستم ورته نور ورته مواد هم ښکاره کوي.

ketabton.com - The Digital Library

مصنوعي ځیرکتیا د جعلي خبرونو او ناسمو معلوماتو په موندلو کې هم مرسته کوي ځانګړي پروګرامونه کولای شي شکمن خبرونه وڅېړي او د ناسمو معلوماتو مخه ونیسي. دا چاره د رسنیو د اعتبار او د خلکو د باور لپاره مهمه ده.

په انلاین رسنیو کې د مصنوعي ځیرکتیا بله مهمه ګټه د خلکو سره مستقیمه مرسته ده چټ بوټونه یا اتومات ځواب ورکوونکي سیستمونه د خلکو پوښتنو ته ځوابونه ورکوي او د معلوماتو ترلاسه کول اسانه کوي. ډېرې خبرې ویبپاڼې او رسنیز بنسټونه د همدې سیستمونو څخه استفاده کوي.

مصنوعي ځیرکتیا د اعلانونو او سوداګرۍ په برخه کې هم مهم رول لري رسنۍ د خلکو د خوښې او اړتیا له مخې اعلانونه خپروي د مصنوعي ځیرکتیا سیستمونه د خلکو معلومات تحلیل کوي او ورته مناسب اعلانونه وړاندې کوي دا چاره د رسنیو عاید زیاتوي.

سره له دې چې مصنوعي ځیرکتیا ډېرې ګټې لري، خو ځینې ستونزې هم لري، د جعلي ویډیوګانو او دروغجنو خبرونو جوړول د مصنوعي ځیرکتیا له منفي اغېزو څخه دي ځینې کسان د دې ټکنالوژۍ څخه ناوړه استفاده کوي او ناسم معلومات خپروي همدارنګه مصنوعي ځیرکتیا کله ناکله د انسانانو د کارونو کمښدو سبب هم ګرځي.

په رسنیو کې د مصنوعي ځیرکتیا استعمال د وخت او لګښت د کمښدو سبب شوی دی هغه کارونه چې پخوا به د ډېرو کسانو له خوا ترسره کېدل، اوس په لږ وخت کې د کمپیوټر او مصنوعي ځیرکتیا له لارې ترسره کېږي. دا کار د رسنیو سرعت او اغېزمنتیا زیاتوي.

په اوسني عصر کې مصنوعي ځیرکتیا د رسنیو یوه مهمه برخه ګرځېدلې ده د خبرونو تولید، ویډیو ایډیټ، غږیز پروګرامونه، ژباړه او ټولنیزې شبکې ټول د مصنوعي ځیرکتیا له ټکنالوژۍ څخه استفاده کوي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکې کې د مصنوعي ځیرکتیا رول نور هم زیات شي.

په پایله کې ویلای شو چې مصنوعي ځیرکتیا د رسنیو په پرمختګ کې مهم او بنسټیز رول لري دا ټکنالوژي د خبرونو خپرول، ژباړه، غږ او ویډیو ایډیټ او د خلکو لپاره د معلوماتو ترلاسه کول اسانه کړي دي سره له دې چې ځینې منفي اغېزې هم لري، خو که مصنوعي ځیرکتیا په سمه او مسؤلانه توګه وکارول شي، نو د رسنیو د پرمختګ او د خلکو د پوهاوي لپاره ستره مرسته کولای شي.

د افغانستان په رسنیو کې د کمپیوټر رول

رسنۍ د هرې ټولنې د پوهاوي، تعلیم، خبرتیا او کلتوري پرمختګ مهمه وسیله ده افغانستان هم له هغو هېوادونو څخه دی چې په تېرو څو لسیزو کې د رسنیو په برخه کې پراخ بدلونونه پکې راغلي دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره کمپیوټر د افغانستان په رسنیو کې مهم او بنسټیز رول خپل کړی دی نن ورځ راډیوګانې، ټلوېزیونونه، چاپي رسنۍ او انلاین رسنۍ ټول د کمپیوټر په مرسته خپل فعالیتونه ترسره کوي کمپیوټر د رسنیو کارونه چټک، اسانه او باکیفیته کړي دي او د معلوماتو د خپرولو سرعت یې زیات کړی دی.

په پخوا وختونو کې د افغانستان رسنۍ ډېرې محدودې وې او د رسنیو ډېرې چارې په لاسي ډول ترسره کېدې ورځپاڼې به په دودیز ډول چاپېدې، راډیوګانې به محدود امکانات لرل او ټلوېزیوني خپرونې به په کم کیفیت وړاندې کېدې خو د کمپیوټر او انټرنېټ له رامنځته کېدو وروسته د رسنیو بڼه بدله شوه او افغانستان هم د عصري رسنیو پر لور حرکت وکړ.

ketabton.com - The Digital Library

کمپیوټر د افغانستان په چاپي رسنیو کې مهم رول لري ورځپاڼې، مجلې او کتابونه اوس د کمپیوټر له لارې لیکل، ډیزاین او چاپېري ژورنالېستان او لیکوالان خپل راپورونه او مقالې په کمپیوټر کې لیکي او ایډیټ کوي. د ډیزاین ځانګړي پروګرامونه د دې سبب شوي چې چاپي رسنۍ په ښکلي او منظم ډول خپرې شي. دا چاره د چاپ کیفیت او د کار سرعت زیات کړی دی.

په راډیوګانو کې هم کمپیوټر پراخه استفاده لري د غږ ثبتول، ایډیټ کول او خپرونې ټول د کمپیوټر په مرسته ترسره کېږي پخوا به راډیوګاني د غږیزو کیسټونو او لاسي سیستمونو څخه استفاده کوله، خو اوس زرګونه غږیز فایلونه په کمپیوټر کې خوندي کېږي د کمپیوټر ځانګړي پروګرامونه د خپرونو تنظیم او نشرات اسانه کوي.

د افغانستان په تلوېزیونونو کې د کمپیوټر رول ډېر مهم دی د ویډیو ثبت، ایډیټ، ګرافیک جوړول او د خپرونو تنظیم ټول د کمپیوټر له لارې ترسره کېږي تلویزیونونه د کمپیوټر په مرسته ژوندۍ خپرونې وړاندې کوي او د نړۍ له بېلابېلو سرچینو څخه معلومات ترلاسه کوي د ویډیو ایډیټ پروګرامونه د خپرونو کیفیت لوړوي او لیدونکو ته ښه پروګرامونه وړاندې کوي.

انلاین رسنۍ د افغانستان د رسنیو یوه مهمه برخه ګرځېدلې ده او کمپیوټر پکې اساسي رول لري خبري ویبپاڼې، ټولنیزې رسنۍ او انلاین خپرونې ټول د کمپیوټر او انټرنېټ پر بنسټ ولاړې دي خلک اوس کولای شي د موبایل او کمپیوټر له لارې تازه خبرونه ترلاسه کړي او خپل نظرونه له نورو سره شریک کړي.

کمپیوټر د افغانستان په رسنیو کې د معلوماتو د چټک خپرولو سبب شوی دی پخوا به د خبرونو رسېدل ډېر وخت نیوه، خو اوس خبرونه په څو دقیقو کې د ټول هېواد او نړۍ خلکو ته رسېږي. ژورنالېستان د انټرنېټ له لارې د نړۍ له حالاتو څخه خبرتیا ترلاسه کوي او خپل راپورونه ژر خپروي.

په رسنیو کې د کمپیوټر استعمال د تعلیم او روزنې لپاره هم ګټور دی د رسنیو کارکوونکي اوس کولای شي د کمپیوټر او انټرنېټ له لارې نوي مهارتونه زده کړي د ویډیو ایډیټ، ګرافیک، ویب ډیزاین او ډیجیټلي ژورنالېزم زده کړه د رسنیو کیفیت ښه کوي.

کمپیوټر د افغانستان په رسنیو کې د کلتور او ژبې د ساتنې لپاره هم مهم رول لوبوي راډیوګانې، تلوېزیونونه او ویبپاڼې د پښتو، دري او نورو ملي ژبو پروګرامونه خپروي د کمپیوټر په مرسته فرهنګي او تاریخي مواد خوندي کېږي او راتلونکو نسلونو ته انتقالېږي.

په افغانستان کې د ټولنیزو رسنیو پراختیا هم د کمپیوټر له امله ممکنه شوې ده فېسبوک، یوټیوب، واټساپ، ټیلیګرام او نورې شبکې د خلکو ترمنځ د اړیکو او معلوماتو شریکولو مهمې وسیلې ګرځېدلې دي ځوانان او رسنیز فعالان د همدې شبکو له لارې خپل غږ خلکو ته رسوي.

سره له دې مثبتو اغېزو، د افغانستان رسنۍ له ځینو ستونزو سره هم مخ دي د برېښنا نشتوالی، د انټرنېټ کمزوری سیستم، د تخنیکي وسایلو کمښت او د مسلکي کسانو نشتوالی د رسنیو د پرمختګ پر وړاندې خنډونه دي. همدارنګه ځینې رسنۍ د مالي ستونزو له امله عصري کمپیوټري وسایل نه شي اخیستلای.

د ناسمو معلوماتو او جعلي خبرونو خپرېدل هم د کمپیوټر او ټولنیزو رسنیو له منفي اغېزو څخه دي کله ناکله ناسم خبرونه د خلکو ترمنځ ګډوډي او بې باوري رامنځته کوي له همدې امله رسنۍ باید د صداقت او مسؤلیت اصول مراعات کړي.

ketabton.com - The Digital Library

په اوسني عصر کې د افغانستان رسنۍ له کمپیوټر پرته خپل فعالیتونه نه شي ترسره کولای د خبرونو خپرول، ویډیو جوړول، غږیز پروګرامونه، ګرافیک او انلاین رسنۍ ټول د کمپیوټر پر بنسټ ولاړې دي د ټکنالوژۍ له پرمختګ سره به په راتلونکي کې د کمپیوټر رول نور هم زیات شي او د افغانستان رسنۍ به لا پرمختللې شي.

په پایله کې ویلای شو چې کمپیوټر د افغانستان په رسنیو کې مهم او بنسټیز رول لري کمپیوټر د معلوماتو راټولول، ایډیټ کول، ذخیره کول او خپرول اسانه کړي دي د راډیو، ټلویزیون، چاپي او انلاین رسنیو کیفیت او سرعت د کمپیوټر له امله ډېر لوړ شوی دی که افغانستان د ټکنالوژۍ او رسنیو په برخه کې لا زیاته پاملرنه وکړي، نو رسنۍ به د خلکو د پوهاوي، تعلیم او ملي پرمختګ لپاره لا اغېزمن خدمتونه وړاندې کړي.

راتلونکی او پرمختګونه

راتلونکی د انسانانو د ژوند هغه برخه ده چې لا نه ده راغلې، خو خلک تل هڅه کوي چې د علم، ټکنالوژۍ، اقتصاد، تعلیم او ټولنې په بېلابېلو برخو کې د پرمختګ لپاره پلانونه جوړ کړي د نړۍ د چټک بدلون او پرمختګ له امله انسانان هره ورځ له نوو اختراعاتو او پرمختګونو سره مخ کېږي ساینس، ټکنالوژي، رسنۍ، تعلیم او صنعت د هغو برخو څخه دي چې په راتلونکې کې به لا ډېر پرمختګ وکړي او د خلکو ژوند به اسانه او پرمختللی کړي د انسانانو د فکر، علم او هڅو له امله نړۍ ورځ تر بلې د پرمختګ پر لور روانه ده.

د ټکنالوژۍ په برخه کې راتلونکی ډېر روښانه ښکاري کمپیوټر، انټرنېټ، مصنوعي ځیرکتیا، روبوټونه او ډیجیټلي سیستمونه هره ورځ پرمختګ کوي تمه کېږي چې په راتلونکې کې به ماشینونه او کمپیوټرونه لا هوښیار شي او د انسانانو ډېر کارونه به په اتومات ډول ترسره کړي مصنوعي ځیرکتیا به په تعلیم، طب، رسنیو، صنعت او سوداګرۍ کې لا پراخه استفاده پیدا کړي.

په رسنیو کې هم راتلونکی له پرمختګونو ډک دی پخوا به خلک یوازې د راډیو او ورځپاڼو له لارې معلومات ترلاسه کول، خو اوس انلاین رسنۍ او ټولنیزې شبکې د نړۍ تر ټولو چټکې رسنۍ ګرځېدلې دي په راتلونکې کې به مجازي حقیقت، درې بعدي ویډیوګانې او هوښیار رسنیز سیستمونه نور هم پرمختګ وکړي خلک به وکولای شي په ژوندۍ او مجازي بڼه له نړۍ والو پېښو سره ځانونه ونښلوي.

د تعلیم په برخه کې هم راتلونکی ډېر مهم پرمختګونه لري انلاین زده کړې او ډیجیټلي کتابونه ورځ تر بلې زیاتېږي زده کوونکي به وکولای شي د نړۍ له هر ځای څخه د انټرنېټ له لارې زده کړې وکړي. مصنوعي ځیرکتیا به د زده کړې لپاره ځانګړي پروګرامونه برابر کړي چې د هر زده کوونکي د اړتیا له مخې به کار کوي.

په طب او روغتیا کې راتلونکی پرمختګونه د انسانانو د ژوند د ژغورلو لپاره ډېر مهم دي. نوې درملنې، پرمختللي ماشینونه او روبوټیک جراحي به د ناروغیو درملنه اسانه کړي ساینسپوهان هڅه کوي چې د خطرناکو ناروغیو لپاره نوې درمل او واکسینونه جوړ کړي.

ketabton.com - The Digital Library

په صنعت او اقتصاد کې به هم پرمختګونه رامنځته شي. عصري فابریکې به د روبوټونو او کمپیوټرونو په مرسته کار وکړي او تولید به لا زیات شي، انلاین سوداګري او ډیجیټلي بانکداري به پراخه شي او خلک به په اسانۍ سره خپل اقتصادي فعالیتونه ترسره کړي.

د چاپېریال ساتنې په برخه کې هم راتلونکی پرمختګونه ډېر مهم دي، نړۍ اوس د اقلیمي بدلون او ککړتیا له ستونزو سره مخ ده، نو ساینسپوهان هڅه کوي چې د پاکې انرژۍ نوې سرچینې پیدا کړي لمریزې او بادي انرژۍ به لا پراخه استفاده پیدا کړي ترڅو د چاپېریال ساتنه وشي.

په ترانسپورټ کې هم راتلونکی له نوښتونو ډک دی برېښنایي موټرونه، هوښیار سړکونه او حتی الوتونکي موټرونه د راتلونکي مهم پرمختګونه بلل کېږي د سفر وسایل به چټک، خوندي او اسانه شي.

سره له دې پرمختګونو، راتلونکی ځینې ستونزې هم لرلای شي د ټکنالوژۍ ډېر استعمال کله ناکله د انسانانو د کارونو کمښدو او بېکارۍ سبب کېږي همدارنګه سایبري جرمونه، د معلوماتو غلا او د مصنوعي ځیرکتیا ناوړه استفاده د راتلونکې له مهمو ننګونو څخه دي.

په ټولنیز ژوند کې هم پرمختګونه او بدلونونه رامنځته کېږي خلک به له نړۍ سره لا زیاتې اړیکې ولري او د بېلابېلو کلتورونو ترمنځ به تفاهم زیات شي خو د ټولنیزو رسنیو ډېر استعمال ممکن د مخامخ اړیکو کمښدو سبب شي.

د افغانستان لپاره هم راتلونکی او پرمختګونه مهم ارزښت لري که هېواد په تعلیم، ټکنالوژۍ او اقتصاد کې پانګونه وکړي، نو راتلونکې به یې روښانه وي. ځوانان کولای شي د کمپیوټر، انټرنېټ او عصري علومو په زده کړه د هېواد د پرمختګ لپاره کار وکړي.

په پایله کې ویلای شو چې راتلونکی د پرمختګونو، نوښتونو او بدلونونو زمانه ده، د ساینس او ټکنالوژۍ پرمختګ به د انسانانو ژوند اسانه او پرمختللی کړي، که څه هم ځینې ستونزې او ننګونې به هم موجودې وي، خو د علم، پوهې او مسؤلانه کارونې له لارې انسانان کولای شي له دې پرمختګونو څخه د ټولنې د سوکالۍ او پرمختګ لپاره ښه استفاده وکړي.

ketabton.com - The Digital Library

ذاکر الله (محمدي)

لیکوال: ذاکر الله محمدي

Thank you for reading

Find more e-books and articles on Ketabton - your multilingual digital library.

www.ketabton.com

Ketabton - Pashto, Farsi, Arabic & English